

Az Ige.

Beköszöntő helyett.

A világ legnagyobb hatalmassága nem királyi trónuson ül. Nem csillogtatja hatalmát a cézárok diadalmas kardja hegyén. Nem ül a tudósok katedróján s világhódító hatalmát nem jelképezi az aranyhegyek magassága.

A legnagyobb hatalmasságot ez a rövid szócsonka fejezi ki: *Ige*. Nem egy ige a sok közül, nem egy szócsonka az emberi nyelv beláthatatlanul gazdag szókincsés házából, hanem az *Ige* az igaz, az egyetlen, a tökéletes *Ige*: *Isten Igéje*.

A többi igében van gondolat, érzés, akarat, indulat, de mindegyik magában hordozza halálos végzetét: születik és meghal.

Az igazi *Ige* örökre megmarad, mert nem mulandó emberi, hanem örökkévaló, isteni képezi tartalmát: maga az Isten.

Az *Ige* a legcsudálatosabb Isten-megnyilatkozás.

Az Örökkévalóról beszél a hullámzó, sárga vetés-tenger, prédikál róla a csillagok járásának pontossága, a virágok és férgek életének törvényszerűsége. Beszél róla a természeti erők külön szólamú és mégis egybecsendülő szimfóniája. De sok ezren végigélik földi életüket, járnak-kelnek a természet templomában, hallják a mennydörgés földet rázó hangját, vagy a sárgarigó füttyét, de az Isten szavát egyetlen egyszer sem hallják meg.

A históriában is beszél az Isten. Rejtetten és mégis érthetően, csendesesen és mégis messze zengőn. De könnyebb a kronológiai táblázatot összeállítani, vagy a pragmatikai oknyomozás törvényeit megállapítani, semmint felismerni Isten állandó világteremtésének nyomait.

A lelkiismeretben is beszél az Isten, de az ember sokszor egészen eltemeti s hallatlanná teszi szavát.

Ezek az isteni kijelentések egyébként is az emberi lélek értelmi s a szív-érzelmi tartalmától függnék s életelebenségük és hatásuk ezek szerint emelkedik avagy esik.

Az *Ige* minden más kijelentésnél univerzálisabb, világosabb és hatalmasabb. Tartalma maga az Isten. Egy nagy isteni megnyilatkozás. Isten lényének csudálatos feltárulása. Örökké zengő isteni szózat: ez vagyok én!

Az *Ige* beláthatatlan gazdagságú isteni program. Benne rejlik az Isten világépítő terve. Benne tusakodnak a történelem örök alkotó és romboló erői. Benne szunnyad messze jövődők kialakulatlan históriája, élet és halál, fejlődés ígérete, pusztulás

végzete. Az *Ige* csodás csiszolású acéltükör, mely nem a változó eseményeket, hanem a mélységbe ágyazott isteni programot mutatja.

Az *Ige* Isten állandó közlési orgánuma. Lélek szól benne a lélekhez. Ismert szavak ruhájába öltözködnek a legfenségebb gondolatok. Parancsolatok zendülnek, isteni akaratok érvényesülnek. És amint az *Ige* hatáskörébe kerül az ember, megérzi, hogy neki beszél valaki, felőle rendelkezik valaki. Az *Igéből* élő, örökkévaló személyiség lép eléje: az Isten.

Bizonyára az *Ige* a világ legnagyobb hatalmassága.

A legjobb állami vezetés csak részleges megvalósulása lehet az Igébe foglalt isteni programnak. A legtökéletesebb politika is csak kísérletezés, tatarozgatása, elrontása vagy megjavítása az Igében rejlő programnak.

Az *Ige* egyes emberre nézve is mindent jelent. Az ember lénye az isteni Igéből bontakozik ki. Emberi méltósága ebbe az aranybölcsőbe van elhelyezve. Isteni származásáról ez a hitteles okmány. Ez mennyei rokonsága, örökkévaló, égi családfája. Életfeladatairól az *Ige* beszél. Elmulandó életét ez kapcsolja az örökkévalóságba.

Mulandó emberi életében is az *Ige* az értékadó, értékmérő és megítélő hatalom. A lélek kardja, mellyel hadakozunk. Mindennapi kenyerünk, mellyel táplálkozunk. Varázsvessző, mellyel a hit forrását felfakasztjuk. Boldogság, melynek ölén megpihenünk. Örökélet, melynek előrevetett fényében megfürdünk. Nagy ítélet, mely némán is bíraskodik. A kegyelem ragyogó aranyhídja, melyen átvisszük megtépázott lelkünket halálból az életbe s letesszük azt Isten trónusának lépcsőjéhez.

Ezt az *Igét* és a benne felhalmozott örökkévaló értékeket Isten az egyházra bízta. Nem adott neki más programot, hanem az Igében gyökerezőt. Nem adott más fegyvereket, hanem az Igében rejlőket. Az egyház örök hivatása és méltósága az Igében van megadva. Munkájának örök irányítója és megítélője szintén az *Ige*. Emelkedést avagy hanyatlást mindig az Igéhez való viszonya állapítja meg. Ereje az Igében való élet, erőtlensége az Igének elhomályosodása.

Méltóságnak, hivatásnak és felelősségnek egyformán szédítően nagy dolog az, hogy Isten szolgálói az ő titkai felett sáfárkodhatnak. Elmondhatják Isten üzenetét az embereknek, törekedhetnek megvalósítani Isten programját. Nem lehet a lelkiismeretet jobban megragadó hivatás, minthogy valakire Isten az örökkévaló Igét bízta s annak hirdetését és életben megvalósítását hivatássá teszi.

Ha csüggedten, keseregve körültekintünk s nem vagyunk mindennel megelégedve, ha sok a várnivalónk és sok a betöltetlen reménységünk, menjünk az egyetlen fundamentomhoz: az Igéhez. Ez minden fejlődés, teljesülés és emelkedés forrása. Az igehirdetés áldásának és hatásának is az a feltétele, hogy egyéni birtokunkba vegyük át azt az Igét, melyet hirdetni

akarunk. Sokszor van hirdetés, de hiányzik az Ige. Az igehirdetés legfontosabb problémáját nem is oldja meg az igehirdető tudós avagy szónok volta, hanem egyedül az Igébe való lelki elmerülése. Az Igében meg kell tisztulnunk és új emberekké kell válnunk. Akkor azután nem hamisítjuk meg az Igét s nem tesszük azt „elegyített igévé.“ Akkor azután emberi szóban is isteni Igét érvényesítünk. Istent szolgáljuk és nem az embereket. Isten országát építjük, nem pedig saját bölcsességünk emlékoszlopát. Akkor nem önmagunkat prédikáljuk, hanem a megfeszített és feltámadott Krisztust, kiről boldogság nékünk bizonyosságot tenni.

Éz a bizonyoságtétel három nagy igazságból áll:

Az Ige Istentől van.

Az Ige testté lett a megváló Krisztusban.

Az Igének életet kell teremtenie bennünk és általunk.

A Lelkipásztor munkaprogrammja ebben az egyetlen szóban: egyesül *az Ige*.

Az Úrnak kegyelme méltasson minket az Ő szolgálására és jutalmazzon minket anyaszentegyházunk erősödésével s az Ő dicsősége növekedésével.

Pessimismus és optimismus az igehirdetés eredményének megítélésében.

Irta: Stráner Vilmos egyetemi ny. r. tanár.

Amikor páduai szent Antal egyszer, az ismert legenda szerint, egy tó partján prédikált, egyszerre csak a halak kezdtek, ember-hallgatók híjján, nagy tömegekben előtte összegyülekezni és ezek nagy figyelemmel és áhitattal „hallgatták“ a nagy prédikátor ékesen szóló beszédét. Annélkül, hogy a mély értelmű és tanulságos legendát gúnyolódás tárgyává akar-nánk tenni, mégis azt mondhatnánk: ha már azoknak a *süket* halaknak a füleik megnyiltak a varázsszerűen ható emberi beszéd meghallására, akkor a *szájuk* is megnyilhatott és így szólhattak egymás között és egymáshoz: „Milyen szép, gyönyörű, hatalmas, lelkeket megragadó, szívbe markoló, magasan szányoló beszéd.“ Ami azonban az elért, effectiv *eredményt* illeti, ezt alighanem a következő sorok jellemzik találón:

„Die Predigt geendet
 Ein jeder sich wendet
 Die Hechte bleiben Diebe,
 Die Aale viele lieben,
 Die Krebs gehn zurücke,
 Die Stockfisch bleiben dicke,
 Die Karpfen viel fressen,
 Die Predigt vergessen.“

Halakról lévén szó, ezen nem csodálkozhatunk. De mit szóljunk akkor, ha az embereknek szánt, embereknek szóló

prédikációnak is ugyan ez a sors jut osztályrészül: Die Predigt geendet — die Predigt vergessen? És az emberek maradnak a régiek. Pedig — mondják sokan — sajnos, az Ige hivatásos hirdetői körül is, ez a sorsa úgy a nagy általánosságban a mi prédikálásunknak is, melynek nyomán a legtöbb esetben hiába várunk, hiába keresünk, úgy gyülekezetünknel a maguk egészében, mint egyes híveinknél nagyobb lelki megmozdulásokat, életirány — változtatásokat. (A „megtérés“ szót szándékosan nem használom.) Hiába hangzik el vasárnapról vasárnapra, egyik ünnepnapról a másikra, sőt akár hétköznapokon is, az Igének hirdetése — csak megmarad minden a régiben. A régi bűnök, meggyökeresedett rossz szokások, rideg közöny, fásultság tovább is csak fogva tartják a lelket.

Hogy azonban az ilyen egyoldalú, pesszimiztikus felfogás bénító, sőt egyenesen romboló, végzetes, katasztrófális hatással lehet első sorban és főképpen az egyház hivatásos igehirdetőinek egész munkájára, de azután következőképpen magának az egyháznak egész belső életére is, mert úgy azt, mint ezt legmélyebb életgyökerében támadja meg és existenciáját, sőt létjogosultságát teszi kétség tárgyává, az, bármily kevesen gondolnak is erre, nyilvánvaló és el nem tagadható dolog. Avagy nem megdöbbentő-e, ha valaki igehirdetői „praxis“-ában előbb vagy utóbb s amint különösen napjainkban sajnálattal vagyunk kénytelenek tapasztalni, inkább előbb, mint utóbb, eljut ahhoz a ponthoz, amelynél — még jó szerencse, ha nem nyíltan és hangosan — azt mondja: Úgyis hiába minden! Akár „aranyat, ezüstöt, vagy drágaköveket“, akár „fát, szénát vagy pozdorját“ építünk arra a bizonyos (egyébként sokat, fennen, sőt büszkén hangoztatott) „fundamentomra, amelyen kívül senki mást nem vethet“ (I. Kor. 3, 11—12.) — az a végeredmény szempontjából teljesen mindegy. Azért kár minden vesződségért, fáradozásért, amely minél nagyobb, annál kevésbbé áll arányban az elért eredménnyel, illetőleg eredménytelenséggel. — És ez mit jelentene? Azt, hogy mi magunk elveszítettük volna bizalmunkat a reánk bízott isteni Ige erejében. Már pedig, ha a magvető nem bíz az elhíntett mag kikelésében, ha a harcos nem bíz a fegyverében, az orvos nem bíz az ajánlott orvosszerekben, vagy az, aki hivatva van, hogy az igazságért sikra szálljon, az igazság végső győzelmében, akkor csakugyan „minden hiábavaló“, mert mindennek vége, csak egy van még hátra: a halál. És akkor mit szóljanak híveink, gyülekezeteink? Mit várunk, vagy várhatunk általában tőlük? Valamikor, a racionalismus napjaiban, tudvalevőleg, a „felvilágosult vallástanítók“ azzal prédikálták ki a híveket a templomból, hogy az istentisztelet látogatása nem szükséges az üdvösség elnyeréséhez, tehát felesleges, „hiába való.“ Vajjon nem kell-e attól tartani, hogy az igehirdető pesszimizmusa, reménytelensége, resignációja s az ebből szükségképpen bekövetkező s így egész tevékenységén meg is érezhető fásultsága önkénytelen átragad a hívők,

a hallgatók nagy tömegére és ezt a visszhangot kelti náluk is: minden, úgyis minden hiábavaló? De vajjon — kérdezzük tovább — van ennek a pesszimiztikus felfogásnak általában valami alapja és jogosultsága? Van. Van nevezetesen, ha egész általánosságban az igehirdetés hatása és eredményeképpen *többet* várunk, mint amennyit várhatunk. Van, ha közelebről, az igehirdetés nyomán a szekták példája szerint szinte varázsszerűen bekövetkező külső, mondhatnám „visibilis és palpabilis“, látható és megfogható „sikerekre“, tömegmegmozdulásokra, sőt éppen-séggel — holott maga az igehirdető sem az egyik, sem a másik — prófétai és apostoli lelkek föltámadására számítunk, megfedkezve arról, amit a háborús és az utána következő időkben többé-kevésbé volt alkalmunk tapasztalhatni, — hogy úgy az egyik, mint a másik többnyire csak múló jelenség, amelyekkel könnyen úgy járhatunk, mint az, aki mindenáron szellemeket akar felidézni és amikor ez sikerült, szeretne, de nem tud tőlük szabadulni. — „Die Geister, die ich selbst beschworen, werd' ich nun nich los.“ (Göthe.)

És van a pessimismusnak alapja, ha figyelmen kívül hagyjuk azokat az imponderabiliákat, melyeknek kellő értékelésére — a valláspszichológiai elméletek, experimentumok és statisztikák ellenére — a lelki és különösen vallásos élet titkos mélységeiben nem állanak a szükséges eszközök rendelkezésünkre. Mert elvégre, ha vannak még gyülekezeteink, és hála Istennek vannak, úgy ezt talán csak nem köszönhetjük pusztán csak a holt tömegben rejlő „vis inertiae“-nek, mondjuk: a szokás hatalmának, amelynél fogva azok nemzedékről nemzedékre fennmaradnak, hanem annak az Igének, amely őket mint isteni erő, állandóan táplálja, egybefoglalja és fenntartja, úgy hogy csak borzalommal lehetne gondolni arra a lehetőségre, hogy ez az isteni erőforrás körükben valaha elapadna s az Ige, akárcsak leggyarlóbb emberi formájában is, elnémulna. És ha a templomlátogatásról lehet is számszerű kimutatásokat és jelentéseket készíteni, ki a megmondhatója, megszámlálója és ellenőrizője annak, hogy a *becsülettel, hűséggel* végzett igehirdetés mikor és hol ragad meg egy-egy lelket, mikor és melyik szívben hull termékeny talajra és ott titkon, észrevétlenül, zajtalanul növekszik, érlelődik az igazi „eredményeket“ fölfedő örökkévalóságra?

Nyilvánvaló és természetes dolog azonban, hogy ez az Ige objectív, isteni erejében bizakodó optimismus az igehirdetői feladat szempontjából éppen olyan káros és veszedelmes lehet, mint a külső sikereket hajhászó, hiába váró és azért mindenről lemondó pesszimizmus, különösen pedig akkor, ha mindakettő mögött ott rejtőzik és nyújtózkodik a kötelességeket könnyebbik végükről megfogni szerető és hol ebben, hol abban mentségeket kereső — kényelemszeretet. Mert végre is, hogy egy nem egészen találó hasonlatot használjak (nem egészen talált, mert az igehirdetést nem lehet egyoldalúan egy ellen-

séggel folytatott harcnak, mérkőzésnek tekinteni), az a Dávid, amikor „a Seregek Urának, Istenének nevében“, vagy Őbenne bízva szállott sikra, nem állott oda ellensége elé vétkes, könnyelmű készületlenséggel, hanem már ott tartogatta tarsolyában a harchoz szükséges és alkalmas eszközöket: parittyát és követet, hogy azokat izmos, acélos és ügyes kézzel használja.

És éppen erről van szó, jobban mondva: erről kellene még szónak lennie, amikor az igehirdetésről beszélünk. Tehát: az igehirdetés lényegéről, feladatáról, módjáról, a kultuszhoz való viszonyáról és ezekhez hasonló fontos kérdésekről. A rendelkezésemre álló szűk tér ezuttal nem engedi ugyan meg, hogy ezekkel akárcsak általánosságban, de mégis érdemlegesen foglalkozzunk. Reméljük azonban hogy ezen kérdések tárgyalására Isten kegyelméből szintén sor kerül.

A vizkereszt-ünnep és a vizkereszt utáni egyházi időszak vezérgondolata.

Irta: D Dr. Pröhle Károly egyetemi ny. r. tanár.

Az egyházi év időszakjai között egy sincs, melynek üdvös-ségtörténeti háttérét és alapgondolatát olyan nehéz volna megállapítani, mint azét, amely a vízkereszt ünnepével január 6-án kezdődik s aszerint, hogy a husvét korábbra vagy későbbre esik, legalább 2, legföljebb 6 vasárnapot zár körül. Ennek a nehézségnek az oka abban rejlik, hogy magának a vízkereszt ünnepének a jelentőségére nézve nem alakult ki az egyházi egységes hagyomány és pedig annak ellenére, hogy minden valószínűség szerint ez volt a keresztyénségnek a vasárnap után legrégebbi ünnepe. Hitelt érdemlő adatok szerint Basilides gnosztikus sektája ünnepelte a harmadik században először Jézus megkereszteltetését azzal a sajátyszerű gnosztikus-doketikus értelmezéssel, melyet az egyháztörténetből ismertünk. Úgy látszik, hogy az egyház ezt az ünnepet ki akarta csavarni a gnosztikus tévelygés kezéből és a maga szellemében újjáalkotni, hogy a tévelygésnek ezzel is gátat vessen. A Jézus keresztségére való vonatkozást az egyház is — legalább a Keleten — megtartotta s az idevágó evangéliumi közlemény alapján (Mt. 3 és par.) azzal a gondolattal párosította, hogy Jézusnak krisztusi, istenfiúi, tehát isteni dicsősége a keresztség alkalmával *jelent meg* az emberiség számára. Ezzel függ össze az ünnepnek régi görög neve is: epiphania = megjelenés. epiphantias = a megjelenés napja vagy ünnepe. Dies apparitionis. A keleti egyházban Jézus megkeresztelésével egyszersmind azt a gondolatot kötötték össze, hogy Jézus a keresztség felvételével tette alkalmassá a vizet arra, hogy az újjászületés fürdője legyen s azért január hatodika volt itt a katechumenok megkeresztelésének főnapja és ünnepe. Mivel pedig a görög keresztyének a keresztségét

„megvilágításként“ is fogták fel, azért nevezték a vízkereszt napját a világosságok napjának (ta fóta, hémera tón fótón; latinul dies luminum) is. Ugyanezen gondolatokkal kapcsolatban a vízkereszt ünnepén szokták végezni a vízszentelés szertartását is. Ezzel függ össze valószínűleg a magyar „vízkereszt“ szó is és talán ez a szó is egyik emléke annak, hogy magyar népünk a keresztyénséget először a görög-keleti keresztyénség formájában ismerte meg. Krisztus isteni dicsőségének megjelenését az Atyának azon bizonyágtételén túl, melyben a keresztség felvétele alkalmával részesült („Ez az én szerelmes fiam“...), a görög-keletiek főképp a kánai menyegzőn történt csodatételben szemlélték s ezt hova-tovább magának a vízkeresztünnepnek az anyagához számították. A keleti egyházban ennek az ünnepnek a jelentőségét növelte az is, hogy jó ideig ez pótolta itt a karácsony ünnepét is. Mikor azután a negyedik század vége felé a keleti egyház is behozta a karácsony ünnepét a nyugati egyház példájára, karácsonyt és vízkeresztet úgy igyekezett közös nevezőre hozni, hogy első és második epiphaniáról beszélt. Érdekes, hogy a Krisztus dicsőségének a napkeleti bölcsék (a hagyomány szerint királyok) által képviselt pogányvilág számára való megjelenését a keleti egyház nem a vízkereszt, hanem karácsony ünnepével kötötte össze, míg a nyugati egyház a vízkereszt ünnepének szinte a középpontjába helyezte, miután t. i. ezt az ünnepet a keleti egyháztól — mintegy cserébe a karácsony ünnepéért — a negyedik század második felében átvette és meghonosította. De a „három királyok“ ünnepe azért a Nyugaton is megtartotta a Jézus keresztségére való vonatkozást is, sőt nemcsak hogy a kánai csodat ki nem zárták az ünnep gondolatköréből, hanem itt-ott még az ötezer ember csodás megelégtetését is belevonták. A „három királyok“ napjának legszembeötlőbb s már a külsőségeknél fogva legmegkapóbb módja kétségkívül az, amelyet a római hittérítő intézet („de propaganda fide“) szokott gyakorolni úgy, hogy nagy missziói ünnep keretében léptet fel és beszéltet anyanyelvükön olyan a legkülönbélebb népekhez tartozó férfiakat, akik az intézet kötelekében hittérítői pályára készülnek vagy máris mint hittérítők működnek.

Luther a vízkereszt ünnepét igen nagyrabecsülte, de ide vonatkozó nyilatkozatai nem egységesek, — a vízkereszt ünnepének hagyományos elemei közül majd az egyiket, majd a másikat emeli ki. Legérdekesebb talán az, hogy Luther a Jézus megkereszteltetéséről szóló perikopát tartva szem előtt az ünnepet a *Szentháromság* dicsőséges önkinyilatkoztatására való vonatkoztatására akarja gazdagítani és kimélyíteni. Gyökeresebb reformot azonban e téren nem vitt keresztül. Ünnepi perikopául a lutheri egyház megtartotta a napkeleti bölcsékről szólót, míg a Jézus megkereszteltetéséről szóló szakasz a perikoparendszerből teljesen kiesett. Magát az ünnepet sem sikerült a lutheri reformáció egész területén meghonosítani, ill. fenntartani. Több

helyen az ünnepet az előtte levő vagy az utána következő vasárnapba olvasztották bele, ami a törlésével egyenlő értelmű. A missziói szellem felébredése óta sok helyen missziói ünneppé fejlesztették vízkereszt napját, amire az evangéliomi és az apostoli (prófétai) szentleckéje egyaránt alkalmassá teszi. Ha csak az ünnep jövőjéről lemondani nem akarunk (l. Caspari Epiphánias c. cikkét a Hauck-féle Realenciklopediában), mindenesetre a missziói gondolat irányában kell keresnünk a *gyakorlati* jelentőségét.

Ez a történeti körütekintés azt mutatja, hogy a vízkeresztre vonatkozó egyházi hagyomány rendkívül gazdag, de nem elég egységes; sőt az egész ünnepkör úgyszólván színtelennek tűnik fel előttünk, különösen akkor, ha a magyar „vízkereszt” szó képzettartalmán keresztül vesszük szemügyre. Így különösen reánk, magyar prédikátorokra nézve rendkívül nehéz a vízkereszt hagyományos gondolatkörét egységes, egyszerű s amellett hatásos kifejezésre juttatni. De mivel ez az ünnep egy egész egyházi évszakkak adott nevet s a gyakorlatban elég világosan felismerhető bélyeget, azért szinte elkerülhetetlenül szükséges, hogy a vízkereszt gondolatköréből egy végső alapgondolatot igyekezzünk kiemelni, amely csakugyan alkalmas arra, hogy átható fényével nemcsak az ünnepet magát, hanem az utána következő egyházi időszakot is besugározza. Ez az alap- és vezérgondolat pedig alig lehet más, mint az, amire ennek az ünnepnek már a régi görög neve utal: epiphania, azaz megjelenés, Krisztus dicsőségének megjelenése. Ennek a gondolatnak a révén vízkereszt karácsonnyal kerül közvetlen kapcsolatba s annak folytatásaként tűnik fel. Megjelent az Istennek üdvözítő kegyelme minden embernek. Titus 2, 11. Miután a mi megtartó Istenünknek jóvolta és emberekhez való szerelme megjelent... Titus 3, 4. Az ige testté lett (karácsony) és mi láttuk az ő dicsőségét (vízkereszt) . . . Ján. 1, 14. És megmutatá az ő dicsőségét és hívének őbenne az ő tanítványai . . . Ján. 2, 11. Krisztus a világ világossága s ennek a világosságnak megjelenése sugárzása, tükröződése Jézusnak saját szavaiban és cselekedeteiben, valamint híveinek hitében, új életében s ennek különböző megnyilvánulásaiban (epistolák), — azaz a legmélyebbre és legmagasabbra vezető ünnepi gondolat és igazság, mely valóban alkalmas arra, hogy az egész vízkereszt-i időszaknak egységet és bélyeget, fényt és meleget, tartalmat és hangulatot adjon. Erre utálnak bennünket nemcsak az ó-egyházi tradíció legrégibb elemei, hanem a saját egyházunk agendáiban és prédikáció-irodalmában túlnyomóan kialakult hagyomány legbecsebb értékei is.

Én úgy látom, hogy a jelzett vezérgondolatot az egész vízkereszt-i időszakon át keresztülvinni egyáltalában nem nehéz. A napkeleti bölcsekről, a tizenkét éves Jézusról (I.), a kánai mennyegzőről (II.), a gutaütöttnek és a kapernaumi százados szolgájának meggyógyításáról (III.), a tengeri vihar lecsillapítá-

sáról (IV.), a buzaközi konkolyról (IV.) és a Krisztus dicsőséges színe változásáról (VI. vasárnap vízkereszt után) szóló evangéliumi szentleckéket a hozzájuk tartozó epistolákkal együtt nehézség nélkül lehet a jelzett vezérgondolat világításába helyezni. Legnehezebbnek tűnik fel ez a vonatkoztatás kétségkívül a buzaközi konkolyról szóló példázatnál. De itt is lehet arra utalni, hogy ez a példázat Jézust úgy állítja elénk, mint azt a minden prófétánál nagyobb tanítót, aki az Isten országának legtávolabbi jövődjébe belát és mint az Isten országának azt a nagy gazdáját és magvetőjét, akitől minden jó származik s akinek munkáját a gonosznak minden hatalma és ravaszsága sem tudja meghiusítani. Az ünnepkör vezérgondolatának egyébként nem az a rendeltetése, hogy pusztán formai és erőltetett alkalmazásával unalmat okozzon, hanem hogy az egyes vasárnapi szentleckék feldolgozásához irányító és termékenyítő szempontokat szolgáltatson. A fődolog az, hogy a saját életünk tapasztalása alapján tudjunk Jánossal bizonyosságot tenni: *Mi láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülött fiának dicsőségét, tele kegyelemmel és igazsággal!* Ha ez a feltétel megvan, akkor nem leszünk zavarban az iránt, mit és hogyan prédikáljunk a vízkereszt időszakában, de máskor sem.

Vizkereszti ének.

Dallam: Minden e földön csak elmulandó.

Égi királyunk, hozsánna néked,
 Ki tört szíveknek adsz békességet.
 Mit adjak viszont szent áldozatul?
 Orcámra szemem könnyharmatja hull.

Áldd meg a könnyet, mely szívből fakadt
 S minden aranynál méltóbb hódolat.
 Áldd meg a szívet, mely omlik eléd
 S balzsamként várja igéd erejét.

Óh áldott gyermek, Isten szülötte,
 A bűnösökhöz jöttél a földre.
 Sűrű sötétben századok vártak
 S világosságra benned találtak.

Hódolni jönnek hozzád királyok,
 Istentől nekünk adatott zálog.
 Drága hajnala zord éjszakának,
 Szánt-bánt vétekre édes bocsánat.

Hajtsd hatalmadba az egész földet,
 Óh szállj szívünkbe, megnyílt előtted.
 Nélküled éltünk küzdelmes álom,
 S győzelem veled bűnön, halálon.

D. KOVÁCS SÁNDOR
 egyetemi ny. r. tanár.

Előfohászok.

Újévre.

Luk. 2. 21.

Az idő bétölt. Álmok kelnek szárnyra
Mint valóra ébredt öröm-izenet,
Amely itt teremt örök őserőként,
Ott pedig ha'ált s bánatot nevet.

Jobb lét kezdete, örök évforduló!
Jézusnak hívják, — az Úr parancsa ez . . .
Nevében kezdem és nevében végzem;
Áldásom, üdvöm csak e névben lesz.

MAGASSY SÁNDOR
csöngői lelkesz

Vizkeresztre.

Máté 2. 1—12

Forgó világunk is mindig arra fordul;
A nap is mindig ott bukkanik fel;
Csillag sugára is mindig ott fényesebb,
Hol Istennel élt egykor az ember.
Keleten, mindig csak keleten . . .
Hol virágzott hajdan az Éden.

Szeretet jegyében egy új Éden ölén
Uram, Te lettél örök Napkelet.
Néked hódol minden megváltó erődért:
Koldus alázat s gazdag bölcsélet,
Tenéked, Istennek szent Fia,
Béke s öröm fényes Csillaga.

MAGASSY SÁNDOR
csöngői lelkesz.

Vizkereszt utáni vasárnapokra.

I.

Luk. II. 41—52.

Elhal az ének. Mélyül a csend.
Halk ima zendül . . . száll . . . tova leng
Messze keletre — — lme köszönt
Tégedet édes templomi csönd,
Melyben az Isten gyermeke ül . . .
Doktorok állnak széke körül.

Hallani őt: mily tiszta gyönyör.
 Halld! Az igéje csengve ömöl.
 Mintha remegne égi zene,
 S angyalok éneke zengne bele.
 Földi igék? Nem! Égi szavak —
 Nőve varázsuk mennybe ragad . . .

Jer ma az Úrhoz, jer te, szívem!
 Szent hatalommal mennybe viszen.

KUTAS KÁLMÁN
 zalaegerszegi lelkész.

II.

Ján. II. 1—11.

Szívem, mely büntől meghasadt,
 Mély bánat csorba kelyhe, —
 Kezedbe nyújtom, jó Uram,
 Éppé válik kezedbe'.

S ezt, melyben bűn volt és panasz:
 Töltsd meg égi malasztal,
 S e szív, e fájó, csüggeteg,
 Eztán Téged magasztal.

Érzésem kristályos színén
 Jóságos arcod fürdik —
 Uram, töltsed meg szívemet
 Kegyelmeddel színültig!

KUTAS KÁLMÁN
 zalaegerszegi lelk.

III.

Máté VIII. 1—13.

Jézus, hozzád könyörgök: hű szolgám nagy beteg, —
 Szolgám a test, — érette imám Feléd remeg.

Lelkem fekély borítja, Rajta fekély a bűn.
 Gyógyíts meg újra engem, tudjak szeretni hűn.

Te vagy a tisztaság, s e fájó szív oly nehéz:
 Büntől terhelte valóval Reád sóhajtvá néz.

Szánj meg! — esengve kérlek: legyen hitem szerint!
 Megiflettél. Ó érzem: tiszta leszek megint,

KUTAS KÁLMÁN
 zalaegerszegi lelk.

IV.

Édes Megváltóm, égi Mesterem,
 Mutasd meg nékem a te útadat
 Biztos vezérül te maradj velem,
 Ha elborít a fátylas alkonyat.
 Lelkem a világ hívságai vonzzák,
 Óh, olts szívembe hűséget tehozzád.
 A földi jóktól szakassz el engem,
 S taníts örülni jó Istenemben!

D. KOVÁCS SÁNDOR
 egyetemi ny. r. tanár.

Ember tervez, Isten végez.

Újév.

Luk. 2, 21.

Újév reggelén tele van a lélek a rövidlátó ember tiszteltteljes félelmével a jövőndő titokzatos fensége előtt, az örök gyermek örömeivel az újdonság fölött, az ösztönösen reménykedő ifjú bizakodásával, a százszor csalódott, de százegyedszer is javíthatatlanul álmódzó férfi tervezgetéseivel. Mit keres ilyen gazdag lelki tartalmú napon ez a rideg, józan, egyszerű tényközlő szentirási hely?

Igaz, hogy van a mai nappal egy kapcsolata. A névadás szertartása a születés után nyolcadnapon történt s a mai nap karácsony után a nyolcadik. Ezért a külső, formális, naptári kapcsolatért azonban nem volt érdemes az egyháznak ily nagy napra tenni ezt az ígét.

Ha azonban meggondoljuk, hogy minden jelennek múltja van, hogy a legkisebb esemény létrejöttében is nagy dolgoknak kell közreműködnie, ha végiggondoljuk ennek a szentirási versnek az előzményeit, meghúzzuk e kis ténynek, mint eredőnek, az Isten és ember felől jövő összetevőit, akkor egyszerre újévi érzések és gondolatok zenéje csendül ki e versből. Kívánságok sóhaja lengi körül, megvalósult álmok hallelujája újjong benne s beszél nekünk

*egy valóra vált emberi tervről
 s egy valóra vált isteni tervről.*

1. *Valóra vált emberi terv!* Sok keserves csalódás tapasztalata után kételkedve kérdezi sok ember: van-e egyáltalában ilyen? Terv nagyon sok van, de a legnagyobb része elpusztúl veleszületett gyengeségben. Gyönyörű gondolatok haltak meg mindjárt a megszületésük pillanatában azért, mert nem volt meg az anyagi lehetőség a továbbélésükhöz. A *szegénység* a tervek gyermekbetegsége. Úgy tölti a tervek temetőjét, mint a bélhurut a magyar falvak akáclobbos temetőit apró gyermeksírokkal. Ha azután valamelyik terv annyira a szívéhez nőtt valakinek, hogy

minden áldozatot hajlandó meghozni érte, hogy a szájától képes a falatot elvonni az anyagi szükségletek előteremtésére, akkor meg szomorúan tapasztalja, hogy egyedül áll, borzalmasan egyedül. Senkit sem érdekel az, ami az ő legfőbb érdeke, értelmetlen szemekkel néznek reá, mikor kipirult orcával beszél róla, kitérő feleleteket adnak, mikor akcióba akarja állítani őket s mikor utolsókat lobban, mint az olaja fogyott mécs, még a haldoklónak kijáró szánalom sem veszi őt körül. Sok gyönyörű gondolat fült már bele a *közönyösség mocsarába*, pedig a szegénység temetőjén óriási áldozatokkal keresztül bírkózták magukat! Kevés ember tudott ezen a mocsáron keresztül vergődni, de amelyik át tudott rajta jutni, az azonnal belekerült az *emberi támadások pergőtüzébe*. Megmozdúlnak apró, egyéni, sokszor nagyon piszkos érdekek, irigységek, hatalmi féltékenységek s el akarják gáncsolni. Csodálatos, hogy az ember soha sem ismerte fel a jelenben, mindig csak utólag, hogy mi az ő jól felfogott érdeke. Nagy tervek álmodóit, a prófétákat, mindig megölte, jótevőit keresztire feszítette. Azután persze öntözte könnyeivel s ékesítette virágaival a sírjaikat.

Szegénység temetője, közöny mocsara s gyűlölségek pergőtüze... ez az emberi tervnek útja. Vesszőfutás az életük. Amelyik keresztülvánszorog rajta, az is megtépázva kerül ki, mint a himporától megfosztott lepke, kitépett szárnyú madár... virágosan, dalosan harcba indult s mankóval, rokkantan hazakerkező katona.

Ezért mondja az ember sokszor az újévi tervekre s reménységekre a megkötözött, tehetetlen ember elkeseredésével: „*Ember tervez, Isten végez!*“

Nem jól hangsúlyozod ezt a mondatot, ha így mondod. Te erre a szóra teszed a hangsúlyt: „*végez*“ s ezzel elkeseredésben olyan értelmet adsz ennek a mondatnak, mintha az emberi tervek s reménységek fölött a vak Véletlen, a sötét Sors s a rosszakarató Végzet kikerülhetetlen árnyéka lebegne vészajtósnál. Figyelj fel erre a szent leckére, mely azt üzeni, hogy ebben a mondatban az „*Isten*“ szót kell hangsúlyozni.

Tudod-e, mi az embernek a legfőbb kívánsága? Szabadúlni a bűntől. Minden tervét tudatosan vagy tudatlanul ezért szövi. Még amikor az élet külső körülményeit akarja megváltoztatni, akkor is a bűn következményeit akarjai eltüntetni. Az ember története a bűnből való szabadúlni akarásnak története. „Betűzd csak ki a hieroglifákat, fejtsd meg a tört cserepeken s papiruszfoszlányokon ezredévek távolából fennmaradt írásokat, kisír azokból is a bűneiben vergődő emberi szív, amely tisztulását és bocsánatért emeli összekulcsolt kezeit az égre, vagy bálványai elé. A pusztában mozdulatlanra merevedett indiai fakír, gyermekét az égő bálvány torkába hajító föníciai, az áldozati oltárra galambok, bárányok és kosok vérért hintő zsidó, a napjában ötször mosakodó muzulmán, az olvasóját három éjjel, három nap forgató, vagy az oltári szentség felmutatását epedve

váró róm. katolikus, az Ur asztalához bensőséges, néma komolysággal lépkedő protestáns nem egy és ugyanaz-e: bűnbocsánatot és megtisztulást kereső ember, csak különböző magaslati fokán az Istenismeretnek s hamis, vagy helyes beállítással a hazafelé mutató iránytűnek. (Szabó Imre: „Miatyánk.“)

A mai szent lecke arról beszél nekünk, hogy Isten nem hagyta az embert tehetetlenül vergődni a bűn rabságában, segítségére sietett hazafelé irányuló törekvéseinek s elküldötte számunkra váltságul Jézust. Az angyali üzenet szerint Jézust azért kellett Jézusnak, vagyis Szabadítónak nevezni, mert „ő szabadítja meg az ő népét annak bűneiből“ (Máté 1, 21.) Így válik az a tény, hogy a gyermek Jézusra hivatalosan is ráadják a Jézus nevet, boldogító örömméretté számunkra újév reggelén egy valóra vált emberi tervről. Nem Véletlen, Sors és Végzet lebeg tehát a mi újévi terveink felett, hanem az Isten kegyelme, aki kikutatja azokat a forrásokat, amelyekből s amelyeknek, mint szükségeknek kielégítésére keletkeznek a mi terveink s kielégíti azokat. Így tolódik át a hangsúly ebben a mondatban: „Ember tervez, Isten végez“, erre a szóra: „Isten“ s az Isten arcának atyai mosolygása így veszi el a végez szó szigorú, bírói, döntő jelentését s ad neki sokkal szelídebbet, valami ilyenformát: „Ember tervez, Isten végrehajt.“

Szép tervek, reménységek vannak benned, mikor nekiindulsz ma az új évnék? Ne félj! Ha az egész világ összeesküdnék is ellened, akkor is valóra válik minden üdvösségre szolgáló terved. Még pedig nemcsak lényegileg annak a szükségletnek a kielégítésében, amelyért tervedet szöjtöd, hanem részleteiben is, ha az Isten útjaival egyezik, mert Isten hatalmasabb, mint a szegénység temetője, a közöny mocsara s a gyűlölség pergőtüze.

Mondd a bizó ember diadalmas örömevel: „Ember tervez, Isten végez!“

2. A mai szent lecke azonban nemcsak egy valóra vált emberi tervről beszél, hanem *egy valóra vált isteni tervről* is.

Nemcsak az embernek volt a legfőbb kívánsága a büntől való szabadulás, hanem az Istennek is. Nemcsak az ember érezte az atyai ház hiányát, hanem az atyai ház is érezte a tékozló fiú hiányát.

Figyeld meg a tékozló fiú példázatát. Mit gondolsz, miért látta meg az atya a ház körül somfordáló fiút oly hamar, miért ismerte fel rögtön a toprongyos, beesett arcú, züllött kinézésű koldúsban a fiát?... Mert várta!... Ki tudja, mennyit üldöghelhetett annál az ablaknál, ahonnan kilátott arra az útra, melyen elment a fia, könnyfátyolon keresztül hányszor nézhette az arra vetődő idegent a fiának! Mennyi tervet szöhetett fájdalmasan csendes estéken arról, hogyan lehetne visszaédesgetni a fiát!

Igy rajzolta meg Jézus számunkra az Isten képét.

Isten csodálatos tervet csinált a tékozló ember megtéríté-

sére. Az ártatlan Fián akarta megbüntetni a bűnösét, hogy megdöbbenjen, megszegyenüljön s ily szeretet láttára fölébredjen benne az eltemetett honvág. A fiú vállalkozott reá, már csak egy leány kellett, aki nem tör össze a Jézus-szülés gyalázata s nem lesz gőgös annak a dicsősége alatt, aki hajlandó világra hozni egy fiút azért, hogy sohse legyen az övé. S egy férfi kellett, aki túl tudja tenni magát a gyanúsítás és féltékenység izgalmain s aki boldogan vállalja az „élet kenyere“ számára a földi kenyér megszerzését.

Amikor József és Mária elviszik Jézust a névadáshoz s ott Jézusnak, szabadítónak neveztetik el őt, ezzel vállalják az isteni-terv végrehajtását. Ezért beszél a felolvasott szent lecke egy valóra vált isteni tervről. Ezen a napon boldogan kiálthatott fel Isten az égben: „Isten tervez, ember végez!“ (Végrehajt.)

Istennek is vannak tehát tervei s végrehajtásukhoz emberek kellene neki. Isten emberek által dolgozik e világban. Ha azonban ilyen fonton az ember az Isten terveinél, akkor... *meg is tudja akadályozni az Isten terveit.* Ne csodálkozz el ezen a merész kijelentésen. Nem bölcséleti következtetés ez, hanem biblia.

Olvasd el egyszer figyelmesen Máté 13. fejezetének végét. Arról van ott szó, hogy Jézus felmegy a szűkebb hazájába. Tele van a lelke tervekkel. Oda megy, ahol minden bokrot, minden embert ismer. Azokhoz megy, akik iránt való szeretetét gyermek s ifjúkori kedves emlékek színezték melegebbé. Talán nekik tartogatta a legszebb beszédeit, segítő szeretetének minden csodatevő erejét rendelkezésükre állította s mégis... „nem tőn ott sok csodát az ő hitelenségük miatt.“ Megkötözték hitelenségükkel a kezét, megakadályozták a terveit. Milyen fájdalmas lemondással állapíthatta meg akkor Jézus: „Isten tervez, ember végez.“ (Dönt.)

Emberek által meghíúsított isteni tervről szól Jézusnak ez a fájdalmas felsikoltása: „Jeruzsálem, Jeruzsálem! Ki megölnöd a prófétákat... hányszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat, miképen a tyúk egybegyűjti kis csirkéit szárnya alá; és te nem akartad. (Máté 23, 37.)

Mikor bevonult Jeruzsálembe, az Olajfák-hegyén is a megakadályozott, tehetetlenné tett szeretet könnyeit sírja, álmait temeti. (Lukács 19, 41-44.)

És mikor „hallám az Úrnak szavát, aki ezt mondja vala: Kit küldjek el és ki megyen el nekünk?“ hallottam benne egy isteni tervnek sürgető emberkeresését. (Ezsaiás 6, 8.)

Meggörnyedve nézek az ember által megkötözött, „Min-denható“ mély titkába: „Isten tervez, ember végez.“

* * *

Nekünk is vannak terveink az új esztendőre vonatkozólag, de a nagy világtervező művésznek, az Istennek is.

A mi jó terveink mind valóra fognak válni, mert mellénk áll az Isten. De valóra fognak-e válni az Istennek csudaszép és csudajó tervei? *Az ember tehetetlen az Isten nélkül.* De vi-

szont az Isten is velünk, általunk akarja örökkévaló terveit megvalósítani. Az lenne az igazi, ha nem fordulnánk szembe vele, nem szegülnénk ellene, hanem munkásaivá, szent eszközévé lennénk. Ez lenne csak boldog új esztendő!

Jézus legyen jelszavunk,
Mídon egy új évbe lépünk;
Jézus neve paizsunk,
Mellyel harcol s győz is népünk.
*Kössünk vele szent frigyot,
Boldogságra ő vezet. (182. ének.)*

Amen.

TÜRÓCZY ZOLTÁN

osgyáni lelkész.

Missziói öröm és missziói kötelesség.

Vizkereszt.

Ezsaiás 60, 1—6.

Sokszor meghagynak egy fát a kertben, akkor is ha az vén s egyik-másik ágát el is vesztette már. „Dédapánk, — mondják a kert tulajdonosai — ezen fa alatt pihent, hadd pihenjenek az unokák is alatta. A mai ünnepnap is ilyen ősrégi fatörzs. Nemcsak évtizedek és évszázadok, hanem évezredek is elviharzottak felette. Még mielőtt a keresztyén egyházban karácsony ünnepét ünnepelték volna, már megünnepelték abban Epiphánias ünnepét, vagy miként mi nevezzük, Vizkereszt ünnepét. Kezdetben arra gondoltak, hogy Keresztelő János e napon keresztelte meg Jézust. — Később Epiphániát, a megjelenés ünnepét azzal a csillaggal hozták kapcsolatba, mely napkeleten a bölcseknek megjelent s melyből a Messiás születésére következtetve, eljöttek a judabeli Bethlehembe, ahol József, Mária, a pásztorok, Simeon és Anna örvendeztek Jézus születésén. Így tehát Epiphánias ünnepét tulajdonképp azon népek és emberek karácsony-ünnepének lehetne nevezni, akiknek apáik egykor pogányok voltak. És mert a mi apáink is egykor pogányok voltak, azért egész rendjén van, hogy mi ezt a napot megünnepeljük és ezen a napon megpihenünk, mint a mi apáink is megpihentek. De ha a mi apáink így megpihentek a kert egy-egy vén fája alatt, akkor ott gyakran össze is kulcsolták kezüket s elolvasták a bibliának egy-egy szakaszát is. Olvassuk el mi is most, amikor az egyházi esztendő kertjében, az ősrégi Epiphánias ünnepén itt összegyülekeztünk, a szentirásból a mai ünnepnapra rendelt epistolát. Feljegyezve találjuk azt: — *Ezs. 60, 1—6.*

Epistolánk mint egy szent ünnepi ének

1. örömmre akar hangolni s 2. kötelességünk teljesítésére akar buzdítani.

1. Szent leckénkből Ezsaiás próféta szól hozzánk. Ezsaiás, mint a többi őtestamentomi próféta felette nehéz, szomorú időben élt. És ő még szomorúbb időknek elkövetkezését látja. Látja, hogy megnehezült az idők viharos járása a Sion felett, hogy tűz- és vérkeresztségen ment át Jeruzsálem, hogy a város romokban hever, a templom puszta kőhalmazzá lett, hogy ott, ahol régente ezüstkürtökkel hívták egybe a gyülekezetet, most saskeselyük kárognak a hullák körül s hogy szétszórt népét miként vetik meg az emberek s miként bünteti meg Isten. Senki, senki sem bízik már a jövőben! De ime, ekkor Isten megnyitja a próféta szemét és ő még távolabb lát a messze jövőbe. Egy csodálatos fénysugár villan meg a ködös homályban, mely csakhamar pirosra festi az eget és a gyönyörű szép rózsarcú hajnal mosolya köszönti az álmodozó földet, köszönti elsősorban Zsidóországot és a zsidó népet. Azért ennek az országnak, ennek a népnek szól mindenekelőtt a próféta szava: „Kelj fel, világosodjál, mert eljött a te világosságod és az Urnak dicsősége rajtad feltámadott! Mert imé a sötétség béborította a földet és a homályosság a népeket! Rajtad pedig feltámad az Úr és az ő dicsősége te rajtad megláttatik.“

A próféta ezen szava úgy hangzik, mint mikor valaki az Alpesek ormán várja a napfelkeltét s a legelső fénysugár láttára, mely felcsillan a látóhatár szélén, hangos kiáltással felveri a völgy lakóit. A próféta ezen szava úgy hangzik, mint a költő szava, ki még nem vesztette el szegény, szerencsétlen hazánk jövőjébe vetett hitét, reményét és a hitetleneket és a reményvesztetteket minden időben így biztatja: „Még jönni kell, még jönni fog egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedez száz-ezrek ajakán! — és úgy hangzik, mint a mi nemzeti Hiszek-együnk:

„Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.“

Igenis, mi hiszünk egy jobb jövőben és hazánk feltámadásában, mert „igaz az Urnak beszéde és Ő cselekedete állhatatos.“ (33. zs. 4.)

Ime, mily dicsőségesen ment teljesedésbe Izráel népének tett ígérete! Amidőn körüskörül setéség borította a földet és homályosság a népeket, amidőn a pogányok oly isteneket imádtak, akiről a zsoltáríró azt mondja: „Hogy szájok vagyon, de nem szólnak; szemeik vagynak, de nem látnak; füleik vagynak, de nem hallanak; kezeik vagynak, de nem tapogatnak; lábaik vagynak, de nem járnak“ (15. zs.), amidőn halandó, bűnös embereket istennek kijáró tiszteletben részesítettek, nemcsak egy Augusztust, hanem egy Heródest is, amidőn esküszegéssel és hűtlenséggel, méregkeveréssel és szeretetlenséggel aláásták a családi életet, amidőn a férj a feleségét — és a feleség az ő férjét, a szülők gyermekeiket s a gyermekek a szüleiket büntetlenül eltehették láb alól és amikor a felsőbbség parancsára

emberhussal etették a cirkusz oroszlánjait, amikor az emberek lönkrementek egyrészt a hitetlenség, másrészt a babona miatt, — akkor a megvetett Sionon és Izrael népén egyszerre csak teljesedésbe ment, amit a próféta megjövendölt: „Rajtad pedig feltámad az Úr és az ő dicsősége te rajtad megláttatik.“

De ne csak Sionon támadjon fel az Úr dicsősége, hanem az egész világon. Mindnyájan részesüljünk Izrael és Juda örömében. Ezsaiás azt mondja: „A pogányok a te világosságodban járjanak és a királyok a Néked támadott fényességben. Emeld fel köröskörül a te szemeidet és lásd meg: Mind ezek egybegyültek, hogy hozzád jöjjenek. A te fiaid nagy messze földről eljönnek és te leányaid ölben hozatnak el.“ Már a felkelő nap első sugaraiból is jutott a pogányoknak: a napkeleti bölcseknek. És mikor Krisztus Urunk nyilvánosan fellépett mint tanító, Tyrusban és Sidonban is tudomást vettek róla. Péter a Krisztussal jött világosságot átviszi Cesareába, Kornelius százados házába, Pál a római világbirodalom népeihez. A századok folyamán eljutott azután a németekhez s a magyarokhoz is. Hogy mikor jutott el ez a világosság Sopron falai közé, hogy mikor hívta itt az első harang a nagyokat templomba, a kicsinyeket iskolába, kitud ná azt ma megállapítani? Annyi bizonyos, hogy már a rómaiak alatt nyomát találjuk itt a keresztyénségnek. Tourzsi Szt. Márton bölcsője tudvalevőleg a mai Szombathelyen ringott. A híres egyházi atya Hieronymus születése helyét, Stridont, sokan szintén Nyugatmagyarország e vidékén keresik. S annyi bizonyos, hogy Sopron, melyet a középkorban a templomok és kápolnák városának mondtak, már korán, talán már István király apostoli buzgólkodása előtt, keresztyén várossá lett.

S amint így a mi apáink s népünk keresztyénné lettek, úgy a többi európai nép is. És később, nevezetesen az utolsó évszázadokban és évtizedekben Isten országa a külmisszió céltudatos buzgólkodása következtében mindig jobban-jobban terjedt és örült — mint a próféta mondja — a te szíved, mivel hogy hozzád fordult a tengernek sokasága, hozzád gyülekezett a pogányoknak erejek, a tevéknek sokasága, elborít tégedet, Midiánnak és Efánnak tevéinek fiai mindnyájan Tébából jönnek, aranyat, tömjént hoznak és az Úrnak dicséretit hirdetik. Ezsaiás lélekben csapatot csapat után lát, amint minden oldalról jönnek Sionhoz, gyalog, lóháton és tevéen, királyok szolgálkával együtt arannyal és tömjénnel a kezükben, dicshimnuszokkal és szép énekekkel az ajkukon. És tényleg, mint pirkadáskor a harmat, úgy szaporodtak meg a külmisszió áldásos működése következtében a keresztyének. A háboru előtt már 4–5 millióra ment a megtért és megkeresztelt pogányoknak a száma. S ez a 4–5 millió pogány-keresztyén kovászként működik a nagy pogányvilágban, amelyben ma már 500 különböző nyelven, vagy 80.000 fehér és színes ember hirdeti a világ minden táján az evangéliumot s ahol százával vannak kórházak, poliklinikák, menhelyek mindenféle betegek és bélpoklosok számára, árva-

házak és ezrével az iskolák. A háboru alatt mindenkor szívből örültünk, mikor azt hallottuk, hogy földi királyunknak csapatai előre mennek, győznek. Mennyivel inkább kell örülnünk, ha azt halljuk, hogy mennyei királyunknak, Jézus Krisztusnak jó vitézei előre mennek s győznek. Ezsaiás ezt megjövendeli s a tények bizonyítják, hogy folyton előre megyünk. Már a háboru előtt kiszámították, hogy ha a pogány keresztyének száma az eddigi mértékben növekszik, akkor száz év mulva megnyertük az evangéliom számára az egész világot. Azért örülj és

2. teljesítsd a te kötelességedet. De hát hogyan? Nem vár ránk most sokkal közelebbi feladat, mint az, hogy Isten országának útát készítsünk a pogányvilágban? Hisz a pogányvilág és pedig Keletafrika és India, amelyeket mi a mi imáinkkal s adományainkkal támogattunk, éveken át teljesen el volt zárva előttünk és a misszió ügye a háboru alatt ott nem juthatott előbbre.

K. T.! A lipcsei missziótársulat nemrégén nyugalomba vonult igazgatójától hallottuk közvetlen a háboru befejezése előtt itt Sopronban, hogy a misszió ügyét az áldatlan háboru talán megállította, talán vissza is vetette egy kissé, de meg nem szüntette. Azóta a háboru befejezést nyert s a missziótársulatok, nevezetesen a lipcsei missziótársulat is, amellyel a mi magyarhoni missziói egyesületünk is összeköttetésben áll, újra megkezdhette és meg is kezdte abbahagyott munkáját. És folytatni kell a munkát nekünk is, mert hisz az emberiségnek $\frac{2}{3}$ része ma még pogány, kikiél sok még a sötétség és homályosság.

Persze tagadhatatlan, hogy a keresztyén gyülekezetekben is sok a sötétség és homályosság és sok gyülekezetben úgy látszik, mintha a nap elhanyaglott volna. Ami gyülekezetünkben is — fájdalom — sokan úgy élnek, hogy inkább a sötétség fiainak néznék őket az ember, mint a világosság fiainak. De hát épen ezért szól hozzánk az ige: „Kelj fel, világoskodjál! Légy sötétségben világoskodó lámpás. Légy szócsöve, hordozója, hirdetője a Krisztus evangéliomának ne csak idebenn, hanem odakinn a pogányvilágban is. Ha a különböző életpályához méred erődöt, mérjed azt a külső misszionáriusnak életpályájához is s ne menj el könnyelműen e mai felhívás elől: Kelj fel és világoskodjál! Azt természetesen tagadni nem lehet, hogy a külmiszionárius hivatása nehéz hivatás és hogy az nem kedvezhet önmagának. De hát anii a világon nemes és jó történt, az mind olyan emberek által történt, akik nem kedveskedhettek maguknak. Luthernak is kellemesebb lett volna szépen meghúzódni jólétben és csendben a wittenbergi kolostorban és nyugodtan eltanítgatni az egyetemen a bölcsészetet. De ő úgy érezte, hogy neki törődnie kell azokkal a milliókkal, akik sötétségben járnak és szolgaságban élnek. Széchenyinek is kellemesebb lett volna grófi vagyona nagy jövedelméből végig élvezni az életet, de ő úgy érezte, hogy neki ki kell lépni a küzdőtérrre s har-

colnia kell, fel kell ráznia álmaiból elalélt nemzetét és rákell mutatnia jövőjére akkor, amikor azt hitte, hogy néki csak multja van. Egyik imájában (Zichi Antal: Széchenyi naplója) így imádkozik Széchenyi: Mindenható Isten, töltsd be szívemet angyali, tiszta szeretettel embertársaim, hazám s honfiaiim iránt. Add tudtomra, mit tegyek s miként kezdjem. Majd meg így szól naplójában: „Lenyesik szárnyamat, lábamon járok; levágják lábaimat, kezemen fogok járni; kiszakítják kezeimet, testemen fogok mászni, csak használhassak!“ Oh, mit kívánnék, mit szeretnék jobban, mint hogy ilyen lélek, ilyen búzgóság szállja meg a mi fiainkat, amikor sötétségben és homályosságban bolyongó pogány testvéreikre gondolnak, hogy azok, akik magukban erőt és tehetséget és hivatást éreznek, e szegény népek közé menjenek, hogy gazdaggá, tanulttá, szabaddé, keresztyénné tegyék azokat.

De nemcsak mi magunk munkálkodjunk a külmisszió munkamezején, hanem az egész gyülekezet is. Mindnyájunknak kötelessége, hogy imáinkkal s áldozatainkkal támogassuk a pogány missziót. Sok ima, sok pénz kell ahhoz, hogy a külmisszió munkája sikerüljön. Ez az Ur Isten adója. Nincs kivetve, nincs adóhivatala, nincs végrehajtója. A buzgalom diktálja s az szedi be az adományokat. Minél többet szedhet be, annál nagyobb mérveket ölt az Isten országa. Ezt gondoljuk meg, ha a missziói persely mellett elmegyünk s pogányokért és a heroikus munkát végző misszionáriusokért imádkozunk.

De mindez még nem elég. A pogányokat a keresztyén vallás igazairól sohasem győzheti meg egy oly keresztyénség, mely telistele van rakva minden bűnnel és minden erkölcsi fogyatkozással, ahol — hogy csak egyet említsek — egy nap egy városban 20 életunt ember (Bp. hirlap 1926. 1. 3. 16. lap) akarja elvetni magától az életet. Nem, nem, az igazi missziói munkához keresztyén élet kell, keresztyén személyiségek, keresztyén gyülekezetek s élő példák kellene. Azért, keresztyén gyülekezet, imádkozzál, áldozzál, és világoskodjál, tedd meg a kötelességedet, akkor felvirrad az igazi Epiphánias ünnepe, akkor feltámad az Úr és az Ő dicsősége te rajtad és az Ő egyházán és az egész világon. Amen.

ZIERMANN LAJOS
soproni lelkész.

A gyermek Jézus.

Vizkereszt utáni I. vasárnap.

Luk. 2, 41—52.

A karácsonyfa varázsa, mely lelki kincsekben gazdagította meg gyermekek és felnőttek lelkét, már csak mint múltó emlék él szívünkben. A gyermekszobákból, a meghitt családi otthonokból a leszedett, díszeitől megfosztott karácsonyfák elkertültek.

De hagyott az Úr nekünk itt egy „élő karácsonyfát“, melyet a jászolban fekvő kiseded képvisel, mely a Jesse „bimbós ágából“ sarjadt, mint „szüzi kebel virága“ s ez a csodás fa, amint távolodunk karácsony szent ünnepétől, nőttön-nő s ma, mint 12 esztendő csemete áll előttünk a gyermek Jézus tiszta, hófehér szépségű és ragyogású történetében. — Előttünk áll, hogy a gyermeki erények ékessége itt tündököljön a maga örökzöld leveleivel, folyton égő gyertyáival s ragyogó díszeivel, hogy ne legyen csak múlt emlék — mint a letűnt karácsony csillogó gyertyái, ezt a karácsonyfát a szívünk közepébe kell elhelyeznünk: világítson, tisztítson, s lelki életünket alkalmassá tegye Isten országa hordozására.

Jöjjetek Isten országának kiskorú és felnőtt gyermekei, s tekintsetek a 12 esztendő Jézus élő, beszélő, tanító karácsonyfájára. Jöjjetek, hallgassátok az Istennek igazságát, tanítani fog benneteket az Úr Jézus.

Gyönyörű textus ez Jézus gyermekkorából! Egyetlen az ő ifjúságából, mert 30 esztendő koráig nyilvános fellépéséig többet nem szólnak róla az evangéliomok. Ez az a textus, mely élénken tárja elénk azt az igazságot, hogy ha valaki nem fogadja be az Istennek országát, mint „a gyermek“, semmikép nem juthat be a mennyeknek országába. — Jézus megmutatta önmagán, mint gyermekben, hogy kell nekünk az Isten országában „gyermekeknek“ lennünk. És példát nyújtott a mi gyermekeinknek, hogyan kell az ő zsenge korukban követniök az O nyomdokait. — Ne gondoljátok azonban, ti akik már az iskola bizonyos évfolyamait kijártátok, hogy már nem vagytok gyermekek, emlékezzetek, hogy itt a 12 éves Jézusról van szó, tehát a tanítás néktek is szól és főképen nektek serdülő ifjak és hajadonok, mert a mai szt. lecke végén ez a gyönyörű intelem áll, „hogy Jézus növekedett bölcseségben, korban, s Isten és ember előtt való kedvességben.“

Az Isten fia, mint gyermek az emberek fiainak ad példát, milyeneknek kell a mi gyermekeinknek lenniök? E példa szerint:

Három erénnyel kell felékesítve lennie a keresztyén gyermek szívének:

1. A ker. gyermeknek — Isten szolgálatára a templomba kell járnia;

2. Ismernie kell Istennek szent Igéjét;

3. Engedelmeskednie kell szüleinek.

1. A ker. gyermek első erénye: látogatni az Úr szolgálatára az Istennek szent templomát. — A mai textus bevezető sorai azt adják elő, hogy midőn Jézus 12 esztendő volt, magokkal vitték a szülei a jeruzsálemi templomba a husvéti ünnepekre. A jeruzsálemi templom több napi járőföldre volt Názarettől és ime a 12 éves Jézus felmegy, felzarándokol az ünnepi alkalomra. hogy — a törvény szerint „Istennek szolgáljon“. „Emlékezzél meg, hogy az ünnepnapot megszenteljed“, ezt a mózesi parancsot töltötte be s hálát-adott az Úrnak az Ő szent-

séges templomában. Ha az Isten fia alávetette magát az Isten törvényének, hol van az a törvény, mely a mi gyermekeinknek megengedné azt, hogy e törvény alól kivonják magukat? amely megengedné, „meg nem szentelni, megszentelteleníteni az ünnep-napot“, amely megengedné: „hálát nem adni a hatalmas Istennek“ s nem neki szolgálni, hanem odaadni „tagjainkat a bűnnek szolgálatára“, az Isten törvényeinek áthágására, főképen ünnep-napon?

Ez csak az önkénynek, az önfejűségnek s az önakaratsnak a törvénye lehet a gyermeknél s ahol ezt a szülők megengedik, ahol meg nem akadályozzák, tanúságot tesznek arról, hogy Jézus példája kellően még az ő lelküket sem ragadta meg.

De talán felébred a gondolat némelyekben, hogy talán nem is szükséges oly sok buzdítás a templomba járásra, hogy a 12 éves Jézus példája már nem időszerű, az intelleum nagyon is természetes, hiszen a szülők ezt mind tudják s szívökből hordozzák s gyermekeik templomba járására figyelmet fordítanak. Megengedem, hogy vannak ilyen szülők is, de sokkal nagyobb számban vannak még olyanok, akik gyermekeik nevelésénél nem erre fektetik a fősúlyt. A modern szellemnek, a mai kornak egyik gyengéje az, hogy a szülők inkább rideg ismeretekre s testi ügyességekre oktatják gyermekeiket s kevesebb súlyt helyeznek gyermekeik lelkének nevelésére. A szorgalmazott tánc-órák, svédornák és egyéb sportok túlhajtásának idejében a szülők észre sem veszik, hogy gyermekeik sokkal kevesebb táncórát mulasztanak el, mint templomot s hogy a legzordabb időben is gyakorolt, szélben és esőben véghez vitt sport nagyobb népszerűségnek örvend, mint a kis szél, vagy kis csepergő eső miatt elmulasztott templom. Nem az ifjúság testi nevelése ellen akarok én szólani, — sőt vallom, hogy le-tiport hazánk jobb jövődjének egyik fontos tényezője a „le-vente-nevelés“, de hirdetem azt, hogy a test kultusza magában „éppé“ teheti a testet és lelket, de „széppé“ a templom teszi. Pedig egy megalázott nemzet fiainak legelső sorban arra kell törekednie s itt a felelősség a szülőkön, az oktatókon, a tanítókon, a nevelőkön, a lelkészekén áll, hogy az ifjúságot „lelkileg“ tegye széppé, tisztává s ennek örök forrása, a vallásos nevelésnek állandóan égő fokusa: a templom.

Ha azt akarjuk, hogy a mi hajlékainkba visszatérjen a béke, a megelégedés, a megértés, a hit, a szeretet és reménység, ha azt akarjuk, hogy szűnjék meg az a sivár pusztaság, amely sok családi életnek szomorú képét tükrözteti vissza, amely itt is, ott is elhervasztja reménységeink legszebb virágait, melyeket a jövődökhöz s fejlődő gyermekeinkhez fűztünk, úgy kell cselekednünk, amint azt hitbuzgó apáink tették, úgy kell tennünk, mint ahogy régen volt, gyermekeinket újra „a templomba“, kell minden vasárnap elvezetnünk. Vissza az Úr házához, az apai hajlékhoz, amelyet tékozló fiak módjára elhagytunk. Mily szép, mily lélekiemelő s milyen áldásos itt a mi gyülekezetünkben

is, midőn külön „gyermek istentiszteleten“ a zsenge lelkek éneke és imája száll az ég felé, a kegyelem trónjának zsámolya elé. Sajnos, sokszor a gyermekek csak az iskolai kényszer hatása alatt jönnek a templomba s mihelyt nem érzik maguk fölött az iskola fegyelmező hatását, mihelyt kijárják az iskolát, meggyérülnek a templomba járó ifjúság sorai.

A gyermek Jézus beszélő példája oktasson és tanítson! Tanítson meg arra, hogy a keresztyén gyermek szívének legelső ékessége „a templomba-járás.“ A templomba: gyermekek, ifjak, hajadonok, férfiak, asszonyok és elaggott öregek, mert az Isten országa számára mindenkor és mindnyájan „gyermekek“ vagyunk. A gyermek Jézus nem ment egyedül, hanem magukkal vitték „szülei.“ Ime tehát a szülőknek kell jó példával előjárniok, a melyet a gyermekek utánoznak. A hol a szülők s családtagok maguk nem mennek a templomba, saját maguk fosztják meg gyermekeiket a gyermeki szív legszebb ékességétől: az Úr szolgálatától.

2. Nézzük a másik erényt, mely a ker. ifjúság lelkét ékesíti.

A ker. gyermek ismerje Istennek igéjét. Jézus a jeruzsálemi templomban maradt, a tudósok, a doktorok, a mesterek között ült az Isten igéjének „mesterei“ között, s hol hallgatta, hol kérdezte őket. Magától értetődik, hogy a kérdések és feleletek Isten igéje körül forogtak. Ezek azok a dolgok, a melyekben neki mennyei Atyja akarata szerint foglalatossnak kell lennie.

Vajjon a mi gyermekeink is ilyenek-e? Ilyen foglalatossak-e az Isten igéjében? Az Isten igéjének égő csipkebokra itt lobog az Úrnak házában, ott lobog evang. iskoláinkban, s egyes vallásos családok kis szentéllé alakult hajlékaiban. Itt az Úrnak házában nyílik meg az Isten igéjének gazdag forrása. Itt vannak-e s hallgatják-e gyermekeink? Itt folyik evang. egyházunk egy régi szokása szerint főképen a nyári hónapok délutánjain a „káté-magyarázat“, a mikor Isten igéjének hirdetője magyarázza a katekizmust s ismételgeti az ifjúsággal az Isten igéjéből el-sajátított ismereteket, „hol hallgatják, hol kérdést intéznek a gyermekek“, hasonlóan a jeruzsálemi templomban lefolyt jelenet-höz. Vajjon Isten Igéjének megismerésére szorgalmasan itt vannak-e gyermekeink? Nem kell-e sok lelkipásztornak fáj-dalmasan felkiáltania: „hányszor akartalak benneteket összegyűjteni, mint a tyúk az ő kicsinyeit, de nem jöttetek!“ A családi szentélyben, mikor őseink szép szokása szerint még egyes helyeken összegyűlnek áhitatra a család tagok, s mikor az apa, vagy az anya esténként el-el énekel egy-egy vallásos éneket s olvassa a bibliát, oda ülnek-e gyermekeink is, hallgatnak-e, kérdeznek-e? Vagy talán a szülőknek nagyobb öröme színházi előadásokban, s más világi szórakozásokban keresik és találják meg lelküknek ékességét? Iskoláinkban, az egyház veteményes kertjeiben az „evangéliom“ gazdag forrása buzog, de vajjon ott vannak-e evangélikus gyermekeink teljes számban,

nincsenek-e szülők, a kik az Isten igéjének ismeretét nem értékelve, idegen szellemű iskolákba járatták gyermekeiket?

Sokszor késői a bánat! Sokan vannak, a kik a későbbi időben olvassák a szentírásban Jézus szavait: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket és meg ne tiltsátok őket“, elgondolják s reá jönnek, hogy gyermekkorukban a szülők könyelmű gondolkodása folytán nem tudtak az „Úrhoz menni?“ Bennünk is meg van a hajlam — Mária példájára — hogy gyermekeinket „az ismerősök és rokonok“ között világi társaságokban keressük, könnyű szórakozások között, mintsem arra gondolnánk, és elmondhatnánk, mily áldott dolog, hogy az én gyermekem vasárnap és ünnepnapon az Úrnak házában az Isten igéjének fényével ékesíti az ő lelkét! Boldog szülők, a kik így készítik gyermekeiket egy szebb jövőendő gyümölcs-éréséhez, mely az Isten igéjének gazdagon termő fáján terem meg: boldog ifju az, a ki Timótheussal elmondja, hogy „gyermekkora óta ismeri a szent írásokat, melyek bölcsesé tehetik az üdvösségre a Krisztus Jézusban való hit által.“ (II. Tim. 3. 15.)

3. Van egy harmadik ékessége is a ker. gyermek szívének: *legyen engedelmes szüleinek*. Jézusról azt jegyzi fel a mai szent Ige: „S útra kelvén szüleivel, elment Názáretbe s engedelmes vala nékik.“ Ő az Isten Fia, a kinek hivatása az volt, hogy teljesítse a mennyei Atya akaratját, engedelmes volt szüleinek mindhalálíg; szerette anyját, aki mindezeket a ő szívében tartá meg. Óh az anyai szív. Ha beletekintenétek, mennyit „tart meg“ rólátok, a szeretetnek, az imádkozásnak, a könnyeknek tenger áldozatát hozza meg értetek. S ti mégis hálátlanok és engedetlenek tudnátok-e irányokban lenni? Mert sajnos az „engedetlen gyermek“ nem valami képzelt jelenség, hanem szomorú valóság! A modern szellemnek a kreaturája, az alkotása, benne elmosódnak, elhalványulnak az isteni parancsnak a szavai: „Tiszteld atyádat és anyádat, hogy jól legyen dolgod és hosszú életű légy e földön“. A hol a gyermekek, — a művelt osztályoknál éppen úgy, mint a nép fiainál, „ön-tiszteletükben“, önszeretetükben s önön maguk túlértékelésében, képzelt okosságukban ellentmondanak a szülőknek, azoknak nem engedelmeskednek, mert az Úr templomának és az Isten Igéjének nevelő hatása alól kisiklottak.

Ti gyermekek! — a kik Jézustól akartok példát venni, legyetek engedelmesek születeknek, mint Jézusról van megírva, ne feledkezzetek el soha a fájdalmaokról, könnyekről, imádságokról, melyeket érettetek hoztak áldozatképen édes születek, atyátok, anyátok! Ne járjatok az emberi hiuság, külső szépség, világi dicsőség hamar szétfoszló ruháiban, mint Absolon, mert ezek a hiábavaló dolgok törbe ejtenek s elvesztek!

„A szülők áldása megerősíti a gyermekek hajlékait.“ (Sir. 3. 9.) Őriztétek meg ezt az áldást, éltetek minden útján engedelmes szívvel. „Istentől vett örökség a gyermek“ (Zsolt. 127, 3.) — ne tékozzoljátok el ti sem. — ker. szülők — ezt az

örökséget Istennek nem tetsző cselekedetekkel. Értsétek meg, mi a ti szülői hivatástok az Isten igéjének fénye mellett, hogy reátok ne vonatkozzék a mai textusnak azon része: „Ők azonban nem érték a szót, melyet nékik mond vala.“

Ti gyermekek, — ha szobáitokból elvitték a diszeitől megfosztott karácsonyfákat, s a szép karácsony képe már lelketekben, mint egy szép emlék él csupán, ültessétek szívetek kertjének közepébe „ama élő karácsonyfát“ — a 12 esztendő s Jézust s az ő példája legyen zsenge szívetek legfőbb ékessége. Ámen.

KARDOS GYULA
balassagyarmati lelkész.

Jézussal együtt.

Vizkereszt utáni 2. vasárnap.

Ján. 2, 1—11.

Jézus a Golgothára vívő úton leroskad a nehéz kereszt súlya alatt. Éppen akkor érkezik oda egy szembejövő ember: a cirénei Simon, aki Jeruzsálembe igyekezik. A százados ráemelteti a lezuhant keresztet Simon vállaira s minden tiltakozása ellenére kényszeríti vinni a keresztet.

Szegény Simon! Vesztére találkozott Jézussal. Neki igazán semmi kedve erre a szolgálatra. Ő Jeruzsálembe igyekezett. A nagy, a gazdag, a sok örömet, jó üzleteket ígérő fővárosba. Milyen kegyetlenül útját állja ez az elítélt ember az ő nehéz keresztjével. Öröm, szórakozás, jó üzlet helyett egy kereszt. Ha csak sejtette is volna ennek a találkozásnak ilyen kellemetlen következményeit, mérföldekre elkerülte volna ezt az utat.

* * *

Miért nem mélyebb, bensőségesebb a Jézussal való kapcsolat az O követőinek szívében? Miért nem keresik a Vele való személyes találkozást? Miért nem helyezik oda egész életüket Jézus vezetése alá? Azért, mert valami formában az a sejtelem él a lelkükben, ami cirénei Simonnál teljesedett be: Jézus útjukba áll; Jézus megakadályozná őket terveik, vágyaik, tehetségük, hajlamuk szabad kifejtésében, letarolná örömeik virágos kertjét s mindezek helyébe a lemondás, a tűrés, a megalázkodás, az önmegtágadás nehéz keresztjét adná, amellyel csak a Koponyák hegyére lehet menni. Ugy gondolják, hogy nagyon-nagyon sok félni valójuk van attól a „sápadt galileaitól, akinek fagyos lehelletétől megfagy a világ.“

Kik ennyire nem ismeritek Jézust, nézzétek, amint ott ül a kánai mennyegző örömtől sugárzó arcú násznépe között! Jelenléte egyetlen arcról se törli le a mosolyt. Semmit se vesz el tőlük. Sőt inkább ezt a földi örömökre egybegyűlt násznépet még nagyobb örömmel ajándékozza meg, ami ezerszerre jobb, tisztább, teljesebb, mint ami eddig volt. Ennek az ajándéknak

fényözönében minden más elhomályosul. Itt Jézus dicsősége jti foglyul a lelkeket. Itt a legnagyobb örömet találták meg: Jézust.

A kánai „jel“-ben adja tudtunkra a kegyelem Istene, hogy az a Jézus, akiről a próféták „nyilván szólottak“, akinek születését angyalok köszöntötték, akihez Napkelet zarándokolt hódolatra, — ez a Jézus nem azért jött, hogy az emberélelet szegényebbé, hanem inkább, hogy hiányait betöltve, gazdagabbá tegye, örömeinket, fájdalmainkat megszentelje.

Teljes-e a te életed öröme, boldogsága? Nem hiányzik nálad semmi? Ugyan hol az a boldog halandó, aki azt mondhatná: igen, az életem semmiben sem szenved hiányt, nincs fogyatkozásom semmiben, a legteljesebb összhang tölti be lelkemet, lelkem egyensúlyát semmitem zavarja??... Tekints túl a magad egyéni életének szűk körén és meg kell látnod, hogy családi, társadalmi, gazdasági, nemzeti életünk minden vonalán, minden pontján „üres kövedrek“ állnak s míg körülötte tartja a világ menyegzői vigasságát az önzés, az anyagiasság borának mámorában, nem látja, hogy egyszerre csak minden elfogy.

Hol vannak az éber, melegszívű, imádkozó Mária-lelkek, akik odairányítják a figyelmet minden segedelem egyetlen elégéses forrásához: Jézushoz? Avagy ha vannak, ki figyel rájuk? kicsoda hallja meg az ő halk hangjukat az élet vásári lármájában? Nyissátok meg szívetek ajtaját Jézus előtt! Ne féljetez tőle! Menjünk utána. Meghívott, szívesen látott vendég legyen házunknál, minden gondunknál és munkánknál, örömünkben és szomorúságunkban. Jézus ott volt az esküvődön, amikor megáldotta szívetek szeretetszövetségét. De ott volt-e azt megelőzőleg, amikor egy új otthon megépítését készítetted elő és ott van-e most a mindennapi élet küzdelmei között, aki a kemény életharcon elfogyott türelmedet kipótolja, meghanyagató reményégedet felerősíti, a kísértések útvesztőjéből kivezet és megtölti lelkedet a kötelesség, a szeretet, az áldozat felülről, az imádság szárnyain aláereszkedő erőivel?! Ezer sürgető kérdés tolu elénk, amelyek mindegyike a lélek ajtaján kopogtat Jézus előre küldött követei ezek. Azé a Jézusé, aki minden hiányt kipótol.

Történetünk továbbvezet minket, még mélyebbre. A kánai menyegzőn Jézus jelenlétében állott elő a hiány. Szemtől-szembe Jézussal ismeri fel az ember az ő belső életének fogyatékosságait, mert Jézus emberi tökéletessége éles reflektorként világítja meg a mi egész belső életünket. Jézus az az örök isteni mérték, ahol mi megmérettetünk és igen kicsinek, igen könnyűnek találhatunk. Nem Jézus tesz minket kisebbekké és szegényebbekké. Ő nem tesz egyebet, mint feltárja előttünk a mi belső emberünket, leleplez minket. Tükröt tart a szemünk elé: nézd ilyen vagy Te! Megmutatja a gazdagnak, hogy minden gazdagsága mellett milyen szegény; a világfinak, hogy örömei milyen nyomorúságosak; a tudósnak, hogy milyen tudatlan.

Ez Jézus munkájának inkább negatív oldala. A pozitív oldal: Jézus ujjáteremtő munkája.

Jézus új tartalommal tölti meg az ember lelkét. Ebben van a Krisztus dicsősége. Nem foltoz, nem javítgat, hanem isteni erővel teremt, újat alkot. Krisztus munkája nemcsak etikai síkban mozog, hanem minden emberi értelmet meghaladó isteni erő származik tőle. Jézus teremtő munkája mibennünk az ujjászületés, amit Pál apostol így fejez ki: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” Nagyon szánalmas magyarázkodás az, amelyik a kánai csoda misztériumát kibékíteni igyekezik valahogyan a természettudományos gondolkodással, hogy elfogadhatóvá tegye. Akiknek ebben a kánai élményben részük volt, azok kétségtelenül csodát éltek át. Jézus ujjáteremtő csodáját.

A téged ujjáteremtő Jézus kézenfogva vezet az Isten atyai szívéhez és te ki tudod mondani önkéntelenül azt a drága szót: „Atyám”. És amikor imádkozol, többé nem magaddal beszélgetsz, hanem az élő Istennel, aki felel néked. Templomod életelen kőhalmaza atyai hajlékká elevenedik számodra, egyházad testvérlelkek közösségévé, az urvacsora szent jegyei Krisztus valóságos testévé és vérévé, az áldozatos szolgálat az angyalok örömévé, a Krisztus keresztje megváltássá. A szentírás betűrengetegéből a téged kereső Isten hívogató hangját halod kicsendülni. Régi örömeid, kedvteléseid, ambícióid nem vonzanak többé, mert Jézus kívánatosabbakat adott. Új tartalommal töltötte meg Jézus lelkedet és te ezt az új tartalmat beleviszed hivatali kötelességeidbe, gyermekeid nevelésébe, társadalmi kötelezettségeidbe, egész magatartásodba, még öltözködésedbe is. A régiélmények elmúlnak, mindenképp megújulnak.

Mennyivel jobb, áldottabb, gazdagabb a Krisztus által ujjáteremtett ember és annak minden munkája, mint amilyen volt a régi.

* * *

Azt a keresztet, amelyet cirénei Simon annyi keserőséggel hordozott, Istenbe vetett hittel vállunkra vesszük. Nem félünk tőle. Az a kereszt a mi feltámadásunk.

MOLITÓRISZ JÁNOS
ostffyasszonyfai lelkész.

Jön le a hegyről . . .

Vizkereszt utáni 3. vasárnap.

Máté ev. 8, 1-4.

Mikor az Üdvözítő befejezte azt az első, nagy beszédjét, melyet Máté evangéliumának három fejezete, az 5, 6 és 7-ik őrzött meg számunkra hegyi beszéd néven, azt a beszédet, mely ha egymagában maradt volna reánk s nem tudnánk semmit Jézus többi tanításáról, csodáiról, önfeláldozó és megváltó haláláról, akkor is elegendő lett volna arra, hogy annak betöl-

tésére vágyakozó lelkek új és szebb életet, nemesebb vallást hirdessenek az emberek között, — azt a beszédet, melyből ha lassan és nehezen is, de mégis kihajtott volna a keresztyén életfelfogás — alájött a hegyről. Sok képet festettek már a Megváltóról, sok kép mutatja őt, amint hegyi beszédét elmondja a körülötte ülő és álló embertömegnek, de egyetlen művész sem festette még meg a hegyről alájövő Jézust.

Fenséges az Úr tekintete, mikor az úrvacsorát osztja tanítványainak, megrázó a Getsemáné kertjében való gyötrődése közben, megrendítő az „Ecce homo“ arca, földöntúli a Mózes és Illés között átváltozó Jézus tekintete, de a hegyről alájövő Jézus szemeibe nem mernék tekinteni, óh bizony azt hiszem, szent félelmet keltene minden ember szívében az az arc, melyen még ott fénylik az újszövetség most történt kinyilatkoztatásának minden dicsősége, kegyelme és boldogsága. Mily szent elragadtatás, a költő és a jós édes ihletettségénél ezerszerre édesebb földöntúli, tiszta boldogság ragadhatta őt magával, mikor annak a titoknak a hirdetésével kezdte meg beszédjét, hogy boldogok a szegények, a sírók, az üldözöttek, a nélkülözők, az irgalmasok és a szelidek, mert a mennyek országáról, isteni igazságról, atyai kegyelemről, örök szeretetről való titok elsősorban nekik fedődik fel. Oh milyen boldogság lehetett őneki magának az, hogy elmondhatta, hogy milyenek fognak lenni egyszer Istennek gyermekei, az emberek, milyen jók, megértők, szelidek, boldogítók. Nem a maga földi tartózkodásának rövid esztendőit, nem keresztyén századokat látott maga előtt, hanem a végtelenségnek egyszer valamikor egészen bizonyosan bekövetkező és mégis meghatározhatatlan időpontját, mikor a hegyi beszéd törvényei iratlan törvényekké válnak az emberi szívekben s azoknak minden dobbanása tiszta embertestvériséget, tiszta istenszeretetet, áldott jóságot fog lélegzeni csupán.

„Álmélkodott a nép az Ő tanításán, mert hatalmas volt az,“ mondja az evangéliom, de láthatod-e ebből a hegyről alájövő Jézus tekintetét? Nem, ez nem fejezi ki az Ő szívének megkönnyebbülését, hogy elmondhatta legdrágább álmát a boldog emberek mennyországáról a boldoggá lett földön.

De egy mondattal tovább, a felolvasott szentigék első mondatában, amint alájött a hegyről, jött egy poklos ember. Ott volt-e, a törvény által előirt távolságot betartva, a Jézust hallgató emberek körén kívül a hegyen, hogy messziről el-elkapjon egy mondatot, nem tudjuk. Lenn állt-e a hegy lábánál, szegény számkivetett az emberek közül s vágyakozva nézte az emberek sokadalmát, úzve a szomjuságnál is gyötrőbbben a kívánságtól, hogy bárcsak közéjük mehetne, — nem tűnik ki az evangéliumból. De akár a hegyről jövő Jézus közeledett feléje, akár ő figyelt fel a tömeg elindulására, valami hatalmas és ellenálthatatlan erő kényszerítette őt arra, hogy a szigorú tilalom ellenére odafusson, eléje boruljon és felkiáltson hozzá. Soha nem látott fényességet kellett látnia Jézus arcán, soha

nem ismert jóságot és könyörtületességet kellett éreznie, áradni belőle, kimondhatatlan boldogság sugárzásának kellett őt odavonzania, — új élet, új öröm, új boldogság földöntúli tündöklése úgy kábíthatta őt oda, mint az éji lepkét a lámpafény, csak odahullott ez elé a ragyogás elé, csak kibuggyant a szívéből, nem a kérés, nem a remény, hanem a bizonyosság boldog szava: Uram, ha akarod meg tudsz tisztítani! . . .

És mikor szétrebbent körülötte mindenki s ő ott maradt a földön, mint a csónak, ha az utolsó hullámról kisiklott a szilárd partra s talán rémülten kapta fel fejét, hogy mit is tett, — még nem is érhetett a félelem a szívéhez, kezet érzett a fején, — simogató kezet ő, akitől futott minden ember, — simogató kezet ő, aki csak fenyegető öklöket ismert s hallotta ennek az égi fényességnek az emberi hangját, szelíden, egyszerűen és határozottan: Akarom! Tisztulj meg! . . .

Ezt a két mondatot kell végigélni kételkedőknek, félhitűeknek s megnyilik előttük az evangélium minden boldogsága. A hegyről alájövő Jézus csodálatos tekintetét kell csak egyszer meglátnunk életünkben s nincsen többé semmi csüggedésünk. Egyetlenegyszer kell csak megéreznünk ő benne — rossz szóval kifejezve: a természetfelettit és soha többé nem tanakodunk semmi csodája felett. Az ellenállhatatlan hitnek ez a csodaforrása megtölti a mi szívünket is: nem fogunk többé semmi természetfelettit látni őbenne, az általa megismertetett isteni szeretetben, az atyai kegyelemben, a magunk közötti bőséges szeretetben. Ugy fogjuk érezni, hogy igenis el kell jönni az időnek mikor testi nyomorúságok, lelki szenvedések, bűnök, gonoszságok, és könnyhullások mind-mind meg fognak szűnni, nemcsak a sírparton túli tökéletesebb viszonyok között, hanem egyszer majd itt a földön is. Ugy fogjuk érezni, hogy hitünk betölt csakugyan minket azzal a felemelkedettséggel, amit Jézus jövendőlt tanítványainak, mikor elküldötte őket a pogányok közé s ezt mondotta nekik: Ime hatalmat adok nektek, hogy kígyókon és skorpiókon tapodjatok és az ellenségnek minden erején és semmi nem árthat nektek . . .

És ha e mai órában a hegyről alájövő Jézus csodálatos tündöklése felvillan szemeitek előtt, testvéreim és látjátok azt a szegény bélpoklos embert odaesni eléje azzal az ellenállhatatlan bizonyossággal: Uram, ha akarod, meg tudsz tisztítani — akkor csak állapítsátok meg őszintén, hogy a mai emberiség összességének még mindig hosszú útát kell megtenni addig, míg elérkezik a hegyibeszéd helyéhez és meglátja a hegyről alájövő Jézust, prófétai elragadtatása és megváltói tündöklése fényességében. Megdöbbenő jövendő volna az, ha ugyanaz a sors várakoznék reá, mint erre a szerencsétlen emberre: a tökéletes elhagyatottság, kétségbeejtő szenvedések és nyomorúság szakadécai között kellene elvergődnie a Megváltó megismerésének pillanatáig. Engedje Isten, hogy ne legyen így, — de ma az emberiség ezen az úton jár, — ide fogja vinni az önzés, a

szívtelenség, az embertelenség millió bűne, fájdalmas nyomorúsága — büntetésül. . .

Mink is a bélpoklos szavát kiáltjuk feléje: Uram, ha akarod, meg tudsz tisztítani. Mintahogy az széttárta ruháit, hogy fekélyeit megmutassa, — úgy kell kitárni lelkünk, életünk minden takargatott sebeit előtte: ő meg tud tisztítani. És valahányszor előtte felfedjük e sebhelyeket, minden embertestvérünkre is gondolunk, ki testvér velünk az emberi élet szenvedéseiben és gyarlóságaiban is és éppen ezért nemcsak a magunk életének, de az egész világ élete számára várjuk tőle a gyógyító válasz felcsendülését: Akarom! Tisztulj meg! Ámen.

KEMÉNY LAJOS

budapesti lelkész.

Vihar és nyugalom.

Vizkereszt utáni 4. vasárnap.

Máté 8, 23—27.

Végletek között mozog — Ker. Gyülekezet — a mindennapi élet. Hol az egetverő, avagy a tengerek mélységeit felkorbácsoló félelmetes vihar, hol pedig a mélységes, csaknem a lethargiával határos nyugalom jelzik az életnek csúfolt mai köznapi tengődés megnyilvánulásait. Szélsőségek és szenvedélyek fokmérői korunk benső, forrásban lévő nyugtalanságának. Az élet kohójában sistereg a tűz. Vihar van. Dúló vihar, mely magával ragadja az egész embert s ha nincsen sziklaszilárd alapja, úgy nincsen kímélet: áldozatul esik. A lelkünk elalélt, mintha pillanatnyilag örvendene e viharnak, hisz általa újból a megmozduló és ébredező életet véli felfedezhetni önmagában. De a vihar dúl tovább. Lassan elfáradunk, idő előtt eltemetjük dacolni akaró életünk minden élniakarását, nyugalom, lemondás lesz urrá felettünk, észrevétlenül, lassan lemondunk mindenről és a néma, munkát nélkülöző, munkát kerülő nyugalom közel visz a halálhoz.

Vihar és nyugalom, két életjelenség, mely most a felolvasott ige alapján magára vonja a hívő gyülekezet figyelmét. A kép, mely elénk tárul, mindenekelőtt hat a maga természetességével. Ez különben önként adódó jellege minden képnek, melynek hőse a Mester. A mesterkéeltségnek itt semmi nyoma. Jézus írtózik attól, hogy olyan életkörülmények között jelenjék meg, amelyek magukon hordják az erőltetés, a természetellenesség bélyegét. Ő maga a közvetlenség és természetesség. Hat nem az őt kísérő külső jelenségek külső formáival, hanem lelkének benső erejével. Erejével, mely nem a változásnak alávetett mulandó világból, hanem az örökkévalótól származtatja a maga erejét, akiről elmondhatja: „Én és az Atya egy vagyunk.“

Az evangéliumi történettel most szemtől szembe állunk. E történet tetemre hív és kérdőre von. Tanít, oktat, figyelmeztet,

áhitatot ébreszt és hitet fakaszt. Hitet, amely életet keres. Életet, amelynek már igényei vannak, életet, amely felfelé törekszik Jézushoz. Már Jézus hatása alatt állunk és útnak indulunk. Mindig közelebb a Megváltóhoz. Ő a mi célunk. Hajóra száll és a tanítványok minden hívás nélkül, csaknem ösztönszerűen követik. Mi is velük tartunk. Viharnak réme, tengernek mélysége mind háttérbe szorulnak, ha az ő közelében lehetünk. Csak a gyengét félemlíti meg a vihar, a hitben erős pedig boldog, hogy átélheti a hit megsegítő erejét. *Az ember a hullámok felett az Isten hatalmát, Jézus pedig Isten kegyelmét látja. A hatalom megfélemlít, a kegyelem magához ölel.* E látászögből figyeljük meg a viharvert tengeren a „kevéshittű“ tanítványokat és az alvó, a nyugodt Jézust.

Élet életet, gyávaság gyávaságot, kishitűség kishitűséget, erő erőt, hit pedig hitet teremt. E természeti törvény tudatában lássuk meg történetünk mellett a való köznapi élet ezernyi, a bizonytalanságban tétovázó élethajóit s az azokat körülölelő életviharokat.

Vihar és hajó Jézus nélkül és Jézussal. Ez a mindennapi élet beszédes helyzetképe. Az előbbi a köznapi, az utóbbi a ritkább, az egyik a hanyatló, a másik a haladó élet útjelzője. A kettő viaskodik az emberben mindaddig, amíg bennünk élet van. Vihar Jézus nélkül. Elterjedt valóság ez, valóságos világfájdalom. Emberi életünk kettős viharait, kettős küzdelmeit önmagunkról jól ismerjük. Az élet szabadjára ereszt, mint álmodozó tanítványok számot sem vetünk önmagunkkal és minden benső támasz, maradandó értékű tartalom nélkül neki megyünk annak, amit külső életnek mondunk. Az álmok szertefoszlának, tülekedés, harc a kenyérért, irigység útját állják legbecsületesebb szándékainknak. Egy ideig immel-ámmal még viseljük a terhet mindaddig, amíg a mindeneket megelőző közöny urrá nem lesz felettünk. A beteges kór azután terjed, család, társadalmi osztály, egyház, nemzet mind megérzik a pusztulást és mindez csak azért, mert a büszke, gőgös ember Jézus nélkül akar ülni az élet hajójában. Pillanatnyilag még dacolunk, önerőnk azonban szemlátomást lankad s amikor már-már nagyon is hanyatlóféltben vagyunk, felkiáltunk: „Uram, ments meg minket, mert elveszünk.“ *E felkiáltás még távolról sem a ker. lélek bizonyágtévő imája, ez csupán a megtört ember jajveszéklő kiáltása.* Az Úr hallja, de még meg nem hallgatja. Aki hajóra száll Jézus nélkül, annak viselnie kell a következményeket is. Csak a veszély pillanataiban való imádság nem lehet kedves dolog Isten előtt.

Titokzatos, sejtelmes erőnek a birtokában lehet az, aki a tomboló, az életet elnyeléssel fenyegető vihar idején mit sem terődve a természeti erőkkel csendben alussza éltető álmát. Vajjon mi lehet Jézus lelki életének, lelki nyugalmának a fundamentuma? Hatalmi tényezőkkel nem rendelkezik. Emberi ő minden vonatkozásában és mégis annyira más. Mennél magasabbra csapnak körülötte a hullámok, annál megnyugtatóbb a

tekintete, amely arányban emelkedik a veszély, ugyanolyan mértékben erősödik hívő hite és kristályosodik példaadó nyugalma. *E nyugalom már nem az emberi, hanem az isteni lét sugallata.* „Az én eledelem, hogy annak akaratajt teljesítem, aki engem elküldött.“ Jézus élettartalmát és élethivatását jelentik az igék, egyben megadják számunkra ama látószöveget, ahonnan egyedül érthetjük meg Megváltónk abszolút lelki nyugalalmát. Azon mély meggyőződése, hogy minden munkája az Isten határozott rendelkezéséből, akaratóból ered, adja meg az ő ámulatba ejtő nyugalmanak, csodálatos életének, odaadó szenvedéseinek és megváltó halálának a magyarázatát. Nyugodt, mert minden törekvésében egynek érezheti magát Atyával.

Csak kevés s kishitű emberen vesz erőt a kétségbeesés, Jézusnál ez ismeretlen. Fájdalom, a tanítványok is emberek. De azért különbek nálunknál. A megpróbáltatás idején ugyan mi is ajkunkra vesszük az Isten nevét, de már nem merünk hinni az Isten megsegítő erejében. Viszont a tanítványok híven hisznek kérésük meghallgatásában és nem is csalódnak abban. Örömmel hajtják meg magukat Jézus előtt. Tudják, ha imádságos hittel fordulnak hozzá, akkor meghallgatásra találnak. Viszont a mi vészkiáltásunk sorrendje fordított: mi segítséget várunk és ezért imádkozunk.

Testvéreim! A tengeri vihar és a jézusi nyugalom adják meg történetünk két erőtenyezőjét. Az előbbi mint valóság, az utóbbi mint álom feltalálható minden emberi lényben. A kettő találkozása adja meg a földi lét kiengesztelődését. *Viharból — hit útján — nyugalomhoz.* Egy folyamat, amelyet mindnyájan elakarunk érni, de amely sok és nehéz próba elé állítja az embert. Veszély és tomboló, pusztító vihar idején elfordulni a világi, avagy természeti erőktől és segítséget keresni az imában fokozott és tisztultabb lelki életet igényel. Aki ezzel rendelkezik az egészséges keresztyén optimismusnak jut a birtokába, amely a földi lét egyik legnagyobb áldása.

A világtörténelem nagyjai, közöttük a vormsi hős, a lelki vihar ama idején, amikor csendes magányában a hitvalló bizonyágtetésre készül, előbb bensejében találja meg az Urat s csak azután adatik meg neki azon nyugalom, melynek birtokában oly káprázatosan harcolta végig a maga harcát.

Az elhatározás perceiben mindig lelki viharban van velünk. A tanítványok Jézushoz mennek és nem hiába. Hova megyünk mi? Ha pedig mégis Jézushoz megyünk, tudjuk-e az utat oly lelkülettel megtenni, ahogy azt ők is megteszik? Tudunk-e szabadulni minden külső, rendesen bántó körülménytől, tudjuk-e szívünket is feltárni Jézus előtt, amint azt a tanítványok teszik? Nem tudom. De érzem, hogy erre szükségünk van.

Az élet veled is kíméletlen. A vihar és nyugalom két pontját össze lehet és össze kell kötni, az őszinte önodaadó hit hidjával. Tegyük meg rajta az első lépést és minden feltétel nélkül bocsássuk útnak a fohászt: Uram, Uram! Ámen.

FARKAS GYŐZŐ
debreceni lelkész.

Irodalom.

(Csak a szerkesztőséghez beküldött könyveket ismertetünk.)

Ravasz László: A magyar bánat. Szilveszter kiadás. Ára: ?

Ravasz László ref. püspök minden beszéde és műve esemény számba megy. Féljellemezés csupán, ha ragyogó stilusu íróművésznek nevezzük. Az ő lelke csudálatos látó- és érző képességgel bír, úgyhogy a meglátásnak és megérzésnek ritka finomságú és gazdag skálájával rendelkezik. Megállapításai és megfigyelései messze elhagyják a szokásosság nivóit. Minden kérdésről van egészen új mondanivalója, minden problémát eredeti nézőpontból szemlél. Épen azért minden beszéde újszerű felfedezést és gazdagodást jelent. A most megjelent, rendkívül izléses s a kiadónak becsületére váló füzet a *Magyar Bánatról* szóló beszédét és a Szent mag című egyházi beszédét tartalmazza.

Az első beszéd 10 oldal, mindegyik oldalon 25 rövidke sor és mégis művészi mesteralkotás. Költői szépség, filozófusi mélység, gondolat-gazdagság és szónoki tömörség egyesülnek benne. Alapvetésképpen megállapítja, hogy a magyar nemzetnél a bánat nem kívülről rádobott idegen lelkihangulat, hanem lényegéhez tartozó sajátosság, történelmi és lelki fejlődés eredménye. Tragikus sorsa áldást jelent, ha égi adománynak veszi, nem pedig a lét örök átkának. Drága kincs a bánat, mert abban a nemzet életöszöne nyilatkozik meg. Egybeveti jelenjét ideális hivatásával s jobbra törekszik. Az igazi bánat nem lemondó, szenvedőleges érzés, hanem inkább előretörő akaratnyilvánítás. Bilincs-csörrenés zendül ki belőle. Az igazi bánat telve van méltósággal, éppen azért fegyelmet és erkölcsöt jelent. Azután megenyhül a kiengesztelődés szent érzelmében, elhallgattatja a gyűlöletet, megszenteli a kereszthordozó nemzetet és annak megújulását szolgálja. Csupa rövid, tömör megállapítás, mely az Istentől táplálkozó életbölcseseget a művészet aranyfoglalatával veszi körül s úgy gazdagítja vele az olvasót.

A *Szent mag* című egyházi beszéd a mohácsi emlék-ünnepén hangzott el. Az Ezsaiás 6, 9—13. versekre felépített beszéd a nemzet multjának és jövődjének kapcsolatával foglalkozik s erre a kérdésre keres feleletet: hogyan neveeli Isten a magyar nemzetet? Az alapige művészi kiaknázásával kifejti, hogy a magyar nemzet tulajdonképpen a történelmi erők összeütközésének az áldozata. Ez volt a mohácsi katasztrófa idején és ez most a trianoni katasztrófa idején. Megrajzolja a magyar jellem és a magyar élet képét, „a kövérszívű, vak és siket magyart“, az örök Mohács népét. Profétai erő zúg szavaiban, mikor azt mondja, hogy Mohács magyarja nem számíthat irgalomra. Az Istent és önmagát elhagyó, hivatását megtagadó nemzetnek el kell pusztulnia. De a pusztulással Isten még nem mondja ki az utolsó szót. A pusztuló nemzetből is megmarad a szent tizedrés. A letört cser alul nőni kezd, friss ígéretek hajtásai sarjadnak belőle. Mohácsnál a reformáció volt ez a szent mag. Bűnbánatot ébresztett, evangéliomot terjesztett, zoltárokat adott az imádkozó ajkakra. Krisztust a magyar néplelekhez a reformáció vitte el. Nemzeti irodalmat szült, kidolgozta a magyar eszményeket. A legválságosabb történelmi időszakban az egyetlen morális erőt képviselte. A trianoni katasztrófa után is meg kell keresni a nemzetnek az Isten dézmáját, a szent magot. Csonka törzsből szent ígéretnak kell sarjazni. Azért ébresszünk bűnbánatot. Keressük meg a láthatatlan egységet, a nemzet igazi arcát, azt az új magyar typut, melynek vallásossága egyet jelent a hazafisággal, politikája a hazaszeretettel.

A csudálatosan gazdag tartalmu és művészi felépítési beszédeket melegen ajánljuk tanulmányozásra.

Kapi Béla: Bizonyásgtevés. Szentgotthard, szerző kiadása. 304 oldal. Ára 130.000 K.

A karácsonyi ünnepekre fenti cím alatt megjelent *Kapi Béla* püspök egyházi beszédgyűjteménye, mely az advent-husvétii időszakra 28 egyházi beszédet tartalmaz. A könyv részletes ismertetésére visszatérünk. Most csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy a mű gyönyörű szép kiállításáról *Wellisch Béla* szentgotthárdi könyvnyomdája gondoskodott. A könyv a Harangszó és a Lelkipásztor kiadóhivatalában Szentgotthárdon megrendelhető.

Schulze Richard: Kommt Kinder, wir wollen Andacht halten c. munkája egy évre szóló vasár- és ünnepnapii elmélkedést foglal magában. A szerző e munkájában megvalósította azt a paedagogiai ideált, mely szerint a gyermekhez csak akkor tudunk hozzáférni, ha leereszkedünk az ő gondolkodásmódjához. Valóban ritka ügyességgel tudta ellesni a gyermeteg lélek megnyitakozásait és ha e munkát olvassuk, szinte azt gondoljuk, hogy egy helyesen gondolkodó gyermek tesz bizonyásgot társai előtt a Krisztusban való életről. A 6. elmélkedés 1/4 részben ószövetségi, 3/4 részben pedig újszövetségi alapigéken épül fel, mindenkor tekintettel az egyházi esztendő eszmekörére. A gyakorlati életből veszi anyagának nagy részét, úgyhogy ezeknek a gyakorlati életből vett példákknak a nyomán a gyermek logika is teljes bizonyásggal vonja le azt a consequentiát, melyet az alapige kifejezésre juttat. A gyermek-istentiszteleten rendkívül jó hasznát veheti ennek a kis munkának minden lelkész, aki a német nyelvet csak valamennyire is bírja, mert egyrészt a nyelvezete annyira könnyű, hogy a német nyelvet nem beszélő lelkész is alig-alig szorul a szótárra, másrészt minden elmélkedés kerekded egész egy-egy gyermek-istentisztelet számára, amely kiegészítésre nem szorul. Gyermekkel foglalkozó lelkészeknek a legmelegebben ajánljuk. Sch. I.

Hastings: A mintakép. Incze Gábor „Isten ígéje a gyermek lelkében“ címen indított meg három kötetre terjedő munkálatot. A világirodalom ide vágó termékeiből kiválogatta a gyöngyszemeket és ezeket szedi pompás füzérbe. Célja ugyan nem az, hogy olyan elmélkedéseket nyújtson a lelkészeknek, amelyeket az minden változtatás nélkül átvegyen, bár olyan is sok van közöttük; sokkal inkább arra törekszik, hogy olyan gyermek-istentiszteleti beszédvázlatokat nyújtson, amelyeket minden lelkész az adott helyi viszonyokhoz képest játszi könnyedséggel tud kitölteni. Sokszor azonban úgy vagyunk vele, hogy nem tartjuk tanácsosnak valamit is változtatni rajta, mert ezáltal meggyözdődésünk szerint csak veszítene értékéből. Mózes I—V. könyve, valamint Józsué könyvének alapján épül fel az I. kötet, amely megmutatja, hogy azok az ószövetségi helyek, melyeket legtöbbször kevésbé tartanak alkalmasnak gyermek-istentiszteleti elmélkedés alapjául, nagyon is közvetlen módon kapcsolhatók a gyermeklélek eszmeköréhez és az ezen szentírási helyekben foglalt gazdag vallási, de különösen erkölcsi tartalom a gyermeknek oly észrevétlenül adható át, amily észrevétlenül veszi fel lelkébe a gyermek a Hamupipóke meséjéből a szelidség jutalmának és a gonosz kudarcának tanulságát. Igen nagy súlyt fektet a hazafias mozzanatokra. Mindezt csodálatos könnyedséggel, mesélő formában adja a gyermek elé, úgyhogy a gyermek úgy érezheti magát egyfelől a templomban, mintha otthon az édesanyja elkezdéné: Egyszer volt, hol nem volt; másfelől mégis a lelkiismerete foglya marad a hallott isteni ígének. Ez idő szerint egyedül álló ily tárgyú munka magyar nyelven. Melegen ajánljuk a lelkész-testvéreknek. Sch. I.

Lic. O. Stuckert: Die Geschichten des Alten Testaments c. munkája Ábrahámától kezdődőleg egészen Herodesig tárgyalja az ószövetségi történetet. Azt lehetne mondani, hogy ez a munka „Izrael története“ a serdülo ifjuság számára. Az ószövetségi történetek anyagát mindenütt kiegészíti a keleti ásatások és kutatások gazdag anyagával, úgyhogy a tiszta megértéshez minden szükségeset megtalálunk benne. A több, mint 400 oldalra terjedő vaskos kötet a polgári iskolában és a középiskolák alsó osztályaiban tanító lelkészeknek, hitoktatóknak nagyszerű és biztos támpontot nyújt, mert anyaga oly gazdag, hogy semminemű kiegészítésre nem szorul, másfelől meg közvetlen, a gyermek lelkét megragadó, egyszerű nyelvezete átsegíti a hitoktatót azon

a nehézségen, amely egyes dolgoknak a megmagyarázása körül támad. Ezzel szemben viszont teológiája mély, az ószövetségi történetek theologicumát egyáltalában nem racionalizálja, aminthogy ez a veszély igen sokszor kísért másoknál. Egyszerű, csaknem gyermekies nyelvezeténél fogva a német nyelvet csak valamennyire bíró lelkészek is igen nagy hasznát vehetik, mert a megértéséhez távolról sem szükséges az, hogy a német nyelvet „jól” beszéljék. Kiváló, értékes munka, elsőrendű segítség az ezen munkakörben dolgozó lelkészek számára. Legmelegebben ajánljuk.

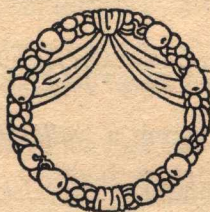
Sch. I.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza böcsi ref. lelkész: Lélek és Élet. Egyházi beszédek. I. kötet. Szilvester-kiadás Tahitótfalu, 169 oldal. Ára 6 Pengő. 25 különböző vasárnap- és ünnepnapra való predikációt, 10 temetési és 10 esketési beszédet tartalmaz. E biblikus, magyaros, jobbra rövid, tömör, tizperces, az életből vett, megragadó képekkel teli beszédekről valóban elmondhatjuk, hogy azok „Lélek és Élet”, szívből jöttek és szívhez szólnak Isten dicsőségére és a nemzet épülésére.

V. Z.

Gujás Tivadar: Sirokkó. Elbeszélések. 108 oldal. Szerző kiadása. Nyomatott Fehérvári piliscsabai nyomdájában. Ára nincs feltüntetve. Szerző főtjelzett munkája „Sirokkó”, Szanatoriumban, „Megbocsájtás”, „Egy theologus naplójából”, „A kétarcu halál”, „Ne csüggedj”, „A rádió”, „Leányarcképek”, „Pigmalion csók”, „A józan hit” stb. c. a. 34 elbeszélést, rajtot és elmélkedést tartalmaz. Nem ismerem a szerzőt, életét és munkálkodását, de úgy vélem, hogy a „Sirokkó” a megpróbáltatásokon korán keresztül ment, a szenvedések tűzében megtisztult lelkű fiatal szerzőnek a biblia mondásaival és igazságaival alátámasztott és át- meg átszőtt élénk, érdekes és tanulságos megfigyelései. A mai sokszor léha és tartalmatlan novellák és rajzok mellett jól esik, ha az ev. szellem egy-egy gyöngyszemét látjuk felszínre kerülni. Én a „Sirokkót” felnőtt leányoknak adtam karácsonyi ajándéknak. — Sajtó alatt van szerzőnek „Akarsz-e üdvözülni?” c. evangélikáló irata, ára 6000 kor és „Volt egyszer egy ország”, diákturista emlékek az elszakított részekről

V. Z.

A Lelkipásztor Szerkesztősege áldáskivánással köszönti az Olvasót!

Lapunk munkaprogramjának alapelveit *Az Ige* című cikkben kifejtettük. Egyéb mondanivalónkat rövid néhány szóban összefoglaljuk.

Arra törekszünk, hogy a *gyakorlati theologia minden munkágára kiterjedjünk*. Vasárnapokra és ünnepnapokra szóló *egyházi beszédeken* kívül felkaroljuk az *igehirdetés elméleti problémáit is*. Igyekezünk az igehirdetést öntudatosá tenni. Mert azon meggyőződésben vagyunk, hogy amint a klasszikus népek nem a rétorok, hanem a filozófusok iskolájába küldötték jövőendő nagy szónokaikat, úgy lelkészeink sem ülhetnek csupán a gyakorlati igehirdetők lábaihoz, hanem mindenek előtt a theologia iskolájába kell állandóan járniok. Eppen ezért az *igehirdetés gyakorlati példáit* *theológiai alapra helyezzük*. *Megrajzoljuk az egyházi esztendő egyes ciklusainak dogmatikai és üdvtörténeti hátterét*. Meggyőződésünk szerint bármily nagy értéket jelentsen jeles egyházi beszédek tanulmányozása, prédikálásunk mélységét mégis csak az üdvtörténet igazságaiban való elmerülés biztosíthatja.

Gazdagítani fogjuk a *gyermekistentisztelet* anyagát. Kidolgozott prédikációkon kívül megvilágítjuk a gyermekistentisztelet különböző problémáit is.

Munkába akarjuk venni a *vallásoktatás* parlagon heverő munkamezejét is.

Kiterjesztjük figyelmünket a *gyülekezeti életre*, nevezetesen a *belmissziói munkára*. Örömmel töltené el lelkünket, ha ez irányú munkálkodásunkkal a vallásos élet mélyítéséhez és az egyházi öntudat erősítéséhez hozzájárulhatnánk.

De mindezen munkamezőkön kívül, gondolnunk kell a *kultusz, liturgia, a lelkipásztorokodás* stb. többféle munkaágazatára is.

Világosan látjuk a *lelkészek* oldala mellett settenkedő lelki veszedelmet. Míg mások építésén buzgólkodnak, gyakran *önmaguk építéséről* megfeledkeznek. Ezen hiányokon is segíteni óhajtanánk.

Irodalmi rovatunkban ismertetjük a magyar és külföldi gyakorlati theológiai irodalmat s a különböző szakfolyóiratokról is állandóan szemlélt nyujtunk.

Programmunkat nem valósíthatjuk meg máról holnapra. Sok jóakarattal és lelkiismeretes igyekezettel vesszük kezünkbe

a munka eszközét, de azért már most világosan látjuk, hogy munkánk kezdetén nem nyújthatjuk azt, amit nyújtani szeretnénk. Hisszük azonban, hogy néhány hónap alatt sikerül teljes programunkat kiépítenünk, sikerül a dolgozni képes és dolgozni akaró munkásokat táborba gyűjteni, mindenkit a maga helyére állítani és erőösszevetéssel biztosítani folyóiratunk értékességét.

Vállalkozásunk anyagi oldalára nézve csak néhány rövid megjegyzést teszünk. A folyóiratot 100 és egynéhány előfizetővel vettük át, az évi előfizetési díj közel 300.000 K volt. Az előfizetők száma túlságosan kevés, az előfizetési díj pedig túlságosan sok. Száz előfizetővel lehetetlenség egy életképes folyóiratot fenntartani.

Mindenekelőtt *arra kérjük a lelkésztestvéreket*, hogy kivétel nélkül álljanak előfizetőink közé. Ismerjék önmagukra nézve kötelességnek azt, amit szerkesztőségünk önmagára vonatkozólag kötelességgé tett. Egyházunk jövődjét csak együttesen építhetjük. Lapunk szellemi vezetősége és önzetlen munkatársai hasztalan tékozolják szellemi erejüket, munkaidejüket és életüket, ha lelkészi karunkban nincs megértés és támogatás ezen munka számára.

Mi nem keresünk anyagi hasznot. Munkánk jutalmazását semmi alakban sem kívánjuk. Mi csak szolgálni és használni akarunk lelkészi karunknak és a nyaszentegyházunknak.

Folyóiratunk ezután is havonként jelenik meg. Évi előfizetési díját 250.000 K-ban, vagyis 20 pengőben kellett megállapítanunk, mely negyedévi részletekben is fizethető. Ha az előfizetők száma lehetővé teszi, úgy nagy örömmel leszállítjuk az előfizetési díjat.

Lapunk szerkesztősége Szombathelyen van, ahová az összes munkálatok és a szerkesztőséghez tartozó megkeresések intézendők.

A kiadóhivatal Szentgotthárdon van, ahová az előfizetési díjak és a lap expedálására vonatkozó megkeresések, vagy felszólalások küldendők.

Mivel az előfizetési díjak pontos beszolgáltatása biztosítja a lap fenntarthatását s mivel a lapnak nincsen semmiféle anyagi fedezete ellenszolgáltatás nélkül maradó mutatószámok szétküldésére, *bizalommal kérjük összes lelkésztestvéreinket, hogy előfizetési szándékukat az első szám kézhezvétele után azonnal bejelenteni, ellenkező esetben pedig az első számot is a kiadóhivatal címére visszaküldeni sziveskedjenek.*

Istentől munkánkhoz erőt és áldást, lelkésztestvéreinktől pedig megértést és támogatást kérünk!

Szombathely, 1926. évi december hó 20-án.

A SZERKESZTŐSÉG.

Megjelent!
Kapi Béla:
Bizonyságtévés

című egyházi beszéd gyűjteménye.

A 304 oldalas mű ára
130.000 korona.

Megrendelhető:
a Lelkipásztor
kiadóhivatalában
Szentgotthárdon.